

วารสารวิชาการจินตาสิต (ออนไลน์)

Chintasit Academic Journal (Online)

ISSN 3057-0956 (Online)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2568

Vol. 3 No. 1 (2025), January – March

วัตถุประสงค์ :

วารสารวิชาการจินตาสิต เป็นวารสารวิชาการราย 3 เดือน (ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน, ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน, และ ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศีลภาสา ศาสตร์ การศึกษา เชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ วารสารวิชาการจินตาสิต ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ วารสารวิชาการจินตาสิต ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ :

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 31 มีนาคม)

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 31 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ :

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่านก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ(Double-Blind Peer Review)

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทัศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สำนักงาน :

วารสารวิชาการจินตาสิต (ออนไลน์)

เลขที่ 31/17 ถนนร่วมใจ ตำบลกุดป่อง

อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000

E-mail: Chintasit.journal@gmail.com

โทรศัพท์ 082 198 8696, 089 622 4068

<https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit>

ISSN 3057-0956 (Online)

บรรณาธิการ :

พระมหาอภิพงศ์ คำหงษา, ดร.

กองบรรณาธิการ :

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

ประธานคณะมนตรีปฏิรูปการศึกษาระดับชาชน

รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริลิล

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.ประยุทธ์ ชูสอน

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)**ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก**

รศ.ดร.บุญช่วย ศิริเกษ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รศ.ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูปริยัติคุณรังสี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รศ.ดร.ไชยา ภาวะบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รศ.ดร.ธงชัย สิงห์อุดม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล	มหาวิทยาลัยมหามจุรีรังสรรค์ราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สุชาติ บางวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.ศักดิ์นาถรณ์ นันทิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.อุเทนทร์ วัชรชินโรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหามจุรีรังสรรค์ราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ศตวรรษ สงกาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามจุรีรังสรรค์ราชวิทยาลัย
พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ,ดร.	มหาวิทยาลัยมหามจุรีรังสรรค์ราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.นิภาภัทร ปราบกมล	มหาวิทยาลัยมหามจุรีรังสรรค์ราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.สุรัชย์ แก้วคุณ	มหาวิทยาลัยมหามจุรีรังสรรค์ราชวิทยาลัย
พระมหาโยธิน มหาวิโร,ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.บุญเพ็ง สิทธิวงษา	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้จัดการวารสาร : ผศ.ดร.ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการจินตาสิต ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2568 กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ และคุณภาพมากที่สุดของบทความ เพื่อตีพิมพ์ และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการที่มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ โดยฉบับนี้เน้นการนำเสนอบทความวิจัย จำนวน 1 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 4 บทความ รวม 5 บทความ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการจินตาสิต ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิก และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

(พระมหาอภิพงศ์ ฐิริวิฑูโร (คำหงษา)

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ข
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ข
บทบรรณาธิการ	ง

บทความวิจัย

การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม	55-71
--	-------

A STUDY OF SOCIAL LEARNING APPROACHES THROUGH DIGITAL PLATFORMS
TO ENHANCE SOCIAL SKILLS

พระมหาวัฒนา สุรจิตโตและสุรียพร ชาบุดรบุญทริก

Phramaha Wattana Surajitto and Sureephon Chabudboontarik

บทความวิชาการ

สื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างวาทกรรมทางการเมือง: ผลกระทบต่อการรับรู้ ความจริงของพลเมือง	72-80
--	-------

SOCIAL MEDIA AND THE CONSTRUCTION OF POLITICAL DISCOURSE: IMPACTS ON
CITIZENS' PERCEPTION OF REALITY

พระครูพิสุทธธรรมมารณ์

Phrakruphisutthithammaporn

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสู่กระบวนทัศน์ ใหม่ของการศึกษาไทย	81-91
--	-------

BLENDED LEARNING AND FLEXIBLE LEARNING TOWARDS A NEW PARADIGM FOR THAI
EDUCATION

สุรีณี วัฒนศรีหานัง

Surinee Wattanasritanang

การตีความใหม่ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติทางศาสนาและ ปรัชญาจากกรอบการพัฒนาสู่ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิต	92-100
--	--------

A REINTERPRETATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN RELIGIOUS AND
PHILOSOPHICAL DIMENSIONS FROM A DEVELOPMENT FRAMEWORK TO A PHILOSOPHY OF
LIFE

พระสิทธิชัย รินฤทธิ์และกิตติพัฒน์ ทาวงค์ษา

Phrasitthichai Rinrit and Kittiphat Thawongsa

การเพิ่มทักษะการเขียนเรียงความโดยใช้แนวทางการเขียนแบบเน้น	101-116
---	---------

กระบวนการTHE DEVELOPMENT OF ESSAY WRITING SKILLS THROUGH
A PROCESS-BASED WRITING APPROACH

พรพิมล เพ็งประภา

Phonpimon Phengprapha

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	117-129
เทมเพลต สำหรับบทความวิจัย	130-132
เทมเพลต สำหรับบทความวิชาการ	133-135
แบบฟอร์มการส่งบทความ	136
ขั้นตอนการทำงานของวารสาร	137-139

การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะ
ทางสังคม

A STUDY OF SOCIAL LEARNING APPROACHES THROUGH DIGITAL PLATFORMS TO
ENHANCE SOCIAL SKILLS

พระมหาวัฒนา สุรจิตโต

Phramaha Wattana Surajitto

สุรีพร ชาบุดรบุญทริก

Sureephon Chabudboontarik

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding author, e-mail: Wattana196921@gmail.com

Received: 24 April 2025, Revised: 30 April 2025, Accepted: 10 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา 2) วิเคราะห์ผลของการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน และ 3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาวรรณกรรม สัมภาษณ์ครูและผู้เชี่ยวชาญ รวม 8 คน และระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กับนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 60 คน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่เหมาะสมควรมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมดิจิทัลที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ การออกแบบกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การส่งเสริมการสื่อสารในบริบทออนไลน์ การสะท้อนคิด และการประเมินพฤติกรรมทางสังคม ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีคะแนนทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารและการร่วมมือ อีกทั้งยังได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมในชั้นเรียนจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเรียนรู้ทางสังคม, แพลตฟอร์มดิจิทัล, ทักษะทางสังคม, การเรียนรู้ร่วมกัน

Abstract

This research aimed to: (1) study a suitable social learning model via digital platforms for secondary school students, (2) analyze the effects of social learning on the development of students' social skills, and (3) propose a digital-platform-based instructional approach to enhance social skills. A mixed methods research design was employed. Phase 1 involved qualitative data collection through literature review and in-depth interviews with 5 teachers and 3 educational experts. Phase 2 utilized an experimental one-group pretest-posttest design involving 60 secondary students.

The findings revealed that an effective social learning model should comprise five key components: creating an interactive digital environment, designing collaborative learning activities, enhancing digital communication skills, integrating regular reflection, and evaluating social behavior alongside academic performance. The post-intervention assessment showed a statistically significant improvement in students' social skills at the .01 level, especially in communication and cooperation. The study also proposed practical instructional guidelines applicable to real classrooms for fostering students' social competencies.

Keywords: Social Learning, Digital Platforms, Social Skills, Collaborative Learning

บทนำ

ในโลกยุคดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ จากการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ร่วมกันได้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการศึกษายุคใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สถานศึกษาทั่วโลกต้องเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้สู่ระบบออนไลน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Wang, Degol, & Henry, 2019) แพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Google Classroom, Microsoft Teams, Line Group และ Facebook Group ได้กลายเป็นเครื่องมือหลักในการเรียนรู้ ซึ่งไม่เพียงแต่ใช้สำหรับส่งเนื้อหาหรือการบ้านเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็น “พื้นที่แห่งการมีปฏิสัมพันธ์” ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกันและกันอย่างมีความหมาย

หนึ่งในแนวคิดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล คือ แนวคิด การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1977) ซึ่งระบุว่า มนุษย์เรียนรู้ผ่านกระบวนการสังเกต เลียนแบบ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเรียนรู้จึงไม่จำกัดเฉพาะการรับสารจากครูเท่านั้น แต่ยังเกิดจากการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะเมื่อมีการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน การนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในบริบทของแพลตฟอร์มดิจิทัลจึงสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีชีวิต และพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ทักษะทางสังคม เช่น ความสามารถในการสื่อสารอย่างเหมาะสม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการยอมรับความแตกต่าง เป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่อาจมองข้ามได้ (Chou & Chen, 2018) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายชิ้นพบว่า แม้ผู้เรียนจะสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้มากขึ้น แต่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลส่วนใหญ่ยังเน้นการเรียนรู้แบบเดี่ยวหรือการส่งข้อมูลทางเดียว ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมปลีกตัว ขาดความกล้าแสดงออก และไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในประเทศไทย งานวิจัยของ วรพรรณ กระต่ายทอง (2558) ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมควรเริ่มตั้งแต่ในระบบการศึกษา โดยใช้กิจกรรมที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเหมาะสม ขณะที่ ภัทร ชัยบุตติ (2562) พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้เว็บไซต์สนับสนุนช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีม และส่งผลเชิงบวกต่อทักษะทางสังคมอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ยังมีข้อเสนอแนะว่าครูควรได้รับการสนับสนุนในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในบริบทออนไลน์

นอกจากนี้ Kolb (1984) ยังเสนอแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเห็นว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายได้ดีเมื่อได้ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ในลักษณะนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมแบบ Social Learning เช่น การทำงานกลุ่ม การอภิปรายในฟอรัมออนไลน์ หรือการเขียน Reflection ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด รับฟัง และพัฒนาตนเองจากการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น

จากประเด็นที่กล่าวมา การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ทั้งเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีคุณภาพในสังคมแห่งอนาคต การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้น

การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ในบริบทออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ผลของการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ดำเนินการเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยใช้วิธีการดังนี้

- 1.1 ศึกษาวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับแนวคิดการเรียนรู้แบบ Social Learning, การพัฒนาทักษะทางสังคม และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 1.2 สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 คน ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้
 - 1) มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือเอก ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา, หลักสูตรและการสอน, หรือการพัฒนาทักษะผู้เรียน
 - 2) มีประสบการณ์ทำงานในสายวิชาชีพด้านการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี หรือการวิจัยด้านการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) ไม่น้อยกว่า 5 ปี
 - 3) มีผลงานวิจัย หรือบทความทางวิชาการ ที่เผยแพร่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน หรือการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

4) เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย หรือผู้พัฒนาหลักสูตรในหน่วยงานการศึกษาของรัฐหรือเอกชน

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากประวัติการศึกษา ผลงาน และบทบาททางวิชาการ

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

ดำเนินการเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 60 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning จำนวน 8 แผน ระยะเวลา 4 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที) โดยใช้แพลตฟอร์ม Google Classroom และ Line Group โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.2) ระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 8 แผน แพลตฟอร์มที่ใช้ ได้แก่ 1. Google Classroom สำหรับการจัดการเอกสาร มอบหมายงาน ตอบกลับและ Feedback 2. Line Group สำหรับการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เช่น ถาม-ตอบ แชร์ความคิดเห็นแบบทันที และแจ้งเตือน

สรุปแผนการเรียนรู้จำนวน 8 แผน

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์หลัก	กิจกรรมสำคัญ	เครื่องมือ/เทคนิค
1	ทำความรู้จักและกำหนดกติกาในกลุ่ม	ผู้เรียนสร้างข้อตกลงร่วมกันและรู้จักสมาชิกในกลุ่ม	Ice breaking, Brainstorming ผ่าน Line Group	Line Poll, Google Form
2	สื่อสารอย่างเข้าใจ	ฝึกการฟัง พูด อ่าน เขียนอย่างสร้างสรรค์	จำลองสถานการณ์ สนทนาออนไลน์	Google Jamboard, Chat Role-play
3	ความร่วมมือในกลุ่ม	เรียนรู้การแบ่งหน้าที่ และร่วมมือกันในกิจกรรม	ออกแบบโปสเตอร์ กลุ่มร่วมกัน	Google Slides (แชร์ร่วมกัน)
4	รับฟังอย่างมีศิลปะ	ฝึกฟังอย่างเข้าใจ ยอมรับความคิดเห็น	ชมคลิปและอภิปราย “ความต่างไม่น่ากลัว”	YouTube, Google Classroom discussion
5	ความขัดแย้งและการแก้ปัญหา	ผู้เรียนเรียนรู้การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์	จำลองสถานการณ์ “ความขัดแย้งในกลุ่ม” และอภิปราย	Google Docs แบ่งกลุ่มคิด
6	เราคือทีมเดียวกัน	ส่งเสริมความเป็นผู้นำ และผู้ตามในกลุ่ม	เกมจำลองภารกิจกลุ่ม “ช่วยกันให้สำเร็จ”	กิจกรรมในห้อง Line + บันทึกร่วม
7	สะท้อนคิดเพื่อพัฒนา	ผู้เรียนสะท้อนตนเอง และเพื่อนร่วมกลุ่ม	เขียน reflection + peer review	Google Docs + ฟอรัมประเมินตนเอง
8	สรุปบทเรียนและนำเสนอผลงาน	สรุปองค์ความรู้ผ่านผลงานกลุ่ม	นำเสนอ Poster หรือ Video	Google Meet หรือ Classroom Video Upload

แนวทางประเมินผล ได้แก่ 1. การประเมินทักษะทางสังคม ได้แก่ แบบประเมินการมีส่วนร่วม (จากครูและเพื่อน) แบบสะท้อนตนเอง การสังเกตพฤติกรรมผ่านการทำงานกลุ่มออนไลน์ 2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ผลงานที่จัดทำร่วมกัน เช่น โปสเตอร์, วิดีโอ, งานเขียน การอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในแพลตฟอร์ม การตอบคำถาม/เขียนบทวิเคราะห์ใน Google Classroom

2. แบบประเมินทักษะทางสังคม พัฒนาโดยอิงจากแนวคิดของ Gresham & Elliott (1990) ซึ่งครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร (Communication Skills) ประกอบด้วย แสดงความคิดเห็นของตนเองในกลุ่มได้อย่างมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่ขัดจังหวะ สามารถตั้งคำถามที่

เหมาะสมในระหว่างกิจกรรมกลุ่ม สื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ด้านความร่วมมือ (Cooperation) ประกอบด้วย ร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่มในการทำงานอย่างเต็มที่ ยอมรับคำแนะนำของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล แบ่งหน้าที่ในกลุ่มโดยยุติธรรมและเหมาะสม สามารถช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องร้องขอ และ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสม (Appropriate Social Behavior) ประกอบด้วย เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของเพื่อนร่วมกลุ่ม สามารถจัดการอารมณ์ของตนเองเมื่อเกิดความขัดแย้ง ใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมในการสนทนาออนไลน์ ให้กำลังใจและสนับสนุนเพื่อนในกลุ่มเมื่อมีปัญหา

การนำไปใช้ ใช้แบบประเมินทั้งก่อนและหลังการทดลอง เพื่อวัดพัฒนาการด้านทักษะทางสังคม ครูใช้แบบประเมินร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมจริงของนักเรียนในกิจกรรมออนไลน์ และสามารถดัดแปลงเป็นแบบประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) เพื่อส่งเสริมการสะท้อนตนเองในกลุ่ม

แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.88

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ก่อนการทดลอง นักเรียนทำแบบประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน (Pretest)
2. ระหว่างการทดลอง นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่เน้นการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และการทำงานกลุ่มผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น การสร้างโพสต์ร่วมกัน การเรียนรู้แบบถาม-ตอบในกลุ่มไลน์
3. หลังการทดลอง นักเรียนทำแบบประเมินทักษะทางสังคมอีกครั้ง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติเชิงปริมาณ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (Paired Sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนจำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษากว่า 3 คน พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ควรมีองค์ประกอบสำคัญดังต่อไปนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบกลุ่มผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Google Classroom, Line Group หรือ Facebook Group ที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Activities) โดยให้นักเรียนมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น ถามตอบ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน และสรุปบทเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม

3. การใช้สื่อมัลติมีเดียและเครื่องมือดิจิทัลประกอบการเรียนรู้ เช่น วิดีโอ แผนภาพอินโฟกราฟิก และแบบฝึกปฏิบัติออนไลน์ เพื่อกระตุ้นความสนใจและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง

4. กระบวนการสะท้อนคิด (Reflection) ผ่านการเขียนตอบคำถามในแบบฟอร์ม แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราว หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะทางสังคม

5. การประเมินผลแบบเน้นพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางสังคม โดยประเมินจากพฤติกรรมการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแสดงออกในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวนำไปสู่การออกแบบ “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning” ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม

2. ผลการวิเคราะห์ผลของการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

ด้านทักษะทางสังคม	คะแนนก่อนเรียน (Pretest)	คะแนนหลังเรียน (Posttest)	ผลต่างคะแนน	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
การสื่อสาร (Communication)	3.10	4.20	1.10	< .01
ความร่วมมือ (Cooperation)	3.05	4.15	1.10	< .01
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship)	3.00	4.10	1.10	< .01
รวมทั้งหมด	3.05	4.15	1.10	< .01

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนทักษะทางสังคมของนักเรียนในทุกด้าน ได้แก่ การสื่อสาร ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลมีผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก และผลการทดลอง พบว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยแนวทางหลัก 5 ประการ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การใช้ Google Classroom, Line Group หรือ Facebook Group ในการตั้งกระทู้คำถาม เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ได้ตอบ หรืออภิปรายอย่างเสรี

2. การออกแบบกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) เช่น การทำงานกลุ่มออนไลน์ การแก้ปัญหาร่วมกันผ่านเครื่องมือดิจิทัล การสร้างสื่อร่วมกัน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และการแบ่งหน้าที่

3. การส่งเสริมทักษะการสื่อสารในบริบทดิจิทัล ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนฝึกพูด เขียน แสดงความคิดเห็น ทั้งแบบมีโครงสร้าง (Structured Discussion) และแบบเสรี (Open Discussion) ผ่านแพลตฟอร์ม เช่น Flipgrid, Padlet หรือ Loom

4. การบูรณาการกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection) อย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ทำ หรือประเมินพฤติกรรมของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น

5. การประเมินทักษะทางสังคมควบคู่กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยใช้เกณฑ์ประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อน และการสังเกตพฤติกรรมของครู เพื่อวัดความสามารถในการสื่อสาร การร่วมมือ และการปฏิสัมพันธ์ในบริบทออนไลน์

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะทางสังคมของผู้เรียน โดยเฉพาะเมื่อจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1 การศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ควรเป็นรูปแบบที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้ร่วมกัน และการสะท้อนคิด ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสื่อสาร การออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้สื่อดิจิทัล และการประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) ที่เสนอว่า การเรียนรู้เกิดจากการเลียนแบบ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งนำมาสู่พฤติกรรมใหม่ โดยเฉพาะในบริบทของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ช่วยขยายโอกาสในการเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคมจากเพื่อนในกลุ่ม และส่งเสริมการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่กล่าวถึงบทบาทของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการสร้างองค์ความรู้ โดยผ่านพื้นที่พัฒนาที่อยู่ใกล้ (ZPD) ซึ่งการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Google Classroom หรือ Line Group ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยในบริบทไทย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ สุพิศ มีทรัพย์มัน (2565) ที่พบว่า การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเชิงกลุ่มในระบบออนไลน์ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแรงจูงใจและความมั่นใจทางสังคม นอกจากนี้ วรพรรณ กระต่ายทอง (2558) ยังเสนอว่า ทักษะทางสังคมสามารถพัฒนาได้ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่ม ด้านการใช้สื่อและกิจกรรมที่ส่งเสริม

ทักษะทางสังคม Chou และ Chen (2018) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านระบบออนไลน์มีส่วนช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วม และการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

2. การวิเคราะห์ผลของการเรียนรู้แบบ Social Learning ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน ได้แก่ การสื่อสาร ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมีผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.10 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ส่งผลโดยตรงและชัดเจนต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน สอดคล้องกับ Bandura (1977) ที่ระบุว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น การเลียนแบบ และการได้รับการเสริมแรง ซึ่งในกิจกรรมกลุ่มบนแพลตฟอร์มดิจิทัล ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกันและกันอย่างต่อเนื่อง เกิดการมีส่วนร่วมและโต้ตอบอย่างเป็นธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน ผลการพัฒนาด้านการทำงานร่วมกันยัง สอดคล้องกับ Kolb (1984) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) โดยกิจกรรม Social Learning ช่วยให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงผ่านการร่วมคิด ร่วมทำ และสะท้อนความคิดเห็นในกลุ่ม นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌักทร ชัยบุคดี (2562) ที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมมือ (Collaborative Learning with Digital Tools) ช่วยพัฒนา “ความสามารถในการทำงานเป็นทีม” และเสริมสร้างทักษะทางสังคมของผู้เรียนอย่างชัดเจน วราภรณ์ จันทร์แจ่ม และสุภาวดี พรหมบุตร (2561) ยังระบุว่า การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มสาระสังคมศึกษาที่ออกแบบโดยใช้รูปแบบกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟัง ความเข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่าง และการแสดงออกทางสังคมที่เหมาะสม

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม จากการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และผลการทดลองเชิงปฏิบัติ มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะทางสังคมของผู้เรียน ควรมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาทักษะการสื่อสาร การส่งเสริมการสะท้อนคิด และการประเมินผลอย่างรอบด้าน ซึ่งแนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยก่อนหน้าอย่างมีนัยสำคัญ แนวทางที่เน้น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเปิดบนแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Google Classroom และ Line Group ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเสรีและสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เป็น

ทางการระหว่างผู้เรียนและครู สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่ให้ความสำคัญกับ “บริบททางสังคม” ของการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น กิจกรรมที่ออกแบบให้เกิด การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) เช่น การทำงานกลุ่ม การสร้างสื่อร่วมกัน และการแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ Chou และ Chen (2018) ที่พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเทคโนโลยีสามารถเพิ่มความสามารถในการสื่อสาร การวางแผน และการจัดการกลุ่มของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน การส่งเสริมทักษะการสื่อสารผ่านกิจกรรมที่หลากหลายบนแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Flipgrid หรือ Padlet ช่วยให้นักเรียนกล้าสื่อสารและแสดงออกในรูปแบบที่ตนถนัด ตรงกับผลการศึกษาของ ณัฏฐ์ ชัยบุตติ (2562) ที่เสนอว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เครื่องมือออนไลน์แบบมีโครงสร้าง สามารถพัฒนา “ความมั่นใจในการสื่อสารทางสังคม” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านของ การสะท้อนคิด (Reflection) และการประเมินพฤติกรรมที่มีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ที่เสนอว่า การเรียนรู้ที่ยั่งยืนควรมีกระบวนการสะท้อนหลังการกระทำเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การบันทึกประจำวันหรือกิจกรรมสรุปบทเรียนแบบเปิด ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงพฤติกรรมและพัฒนาทักษะทางสังคมของตนได้ดีขึ้น แนวทางที่เน้น การประเมินทั้งทักษะทางสังคมควบคู่กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ยังสอดคล้องกับแนวทางของ สุพิศ มีทรัพย์มัน (2565) ที่เน้นการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนจากมุมมองหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนในโลกยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการสื่อสาร ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมี องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

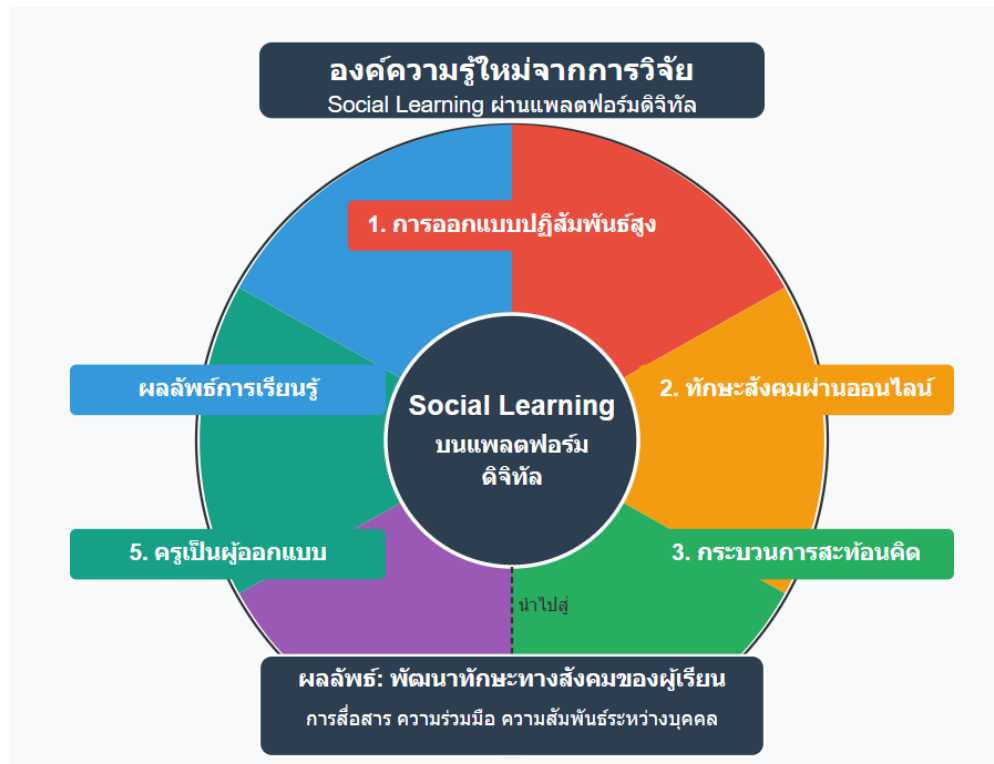
1. การจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning บนแพลตฟอร์มดิจิทัลสามารถออกแบบให้มีลักษณะ “ปฏิสัมพันธ์สูง” ได้ แม้ในสภาพแวดล้อมออนไลน์ โดยการเลือกใช้แพลตฟอร์มที่เปิดกว้างต่อการสื่อสาร เช่น Google Classroom หรือ Line Group และการวางแผนกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

2. ทักษะทางสังคมสามารถพัฒนาได้ผ่านกิจกรรมออนไลน์ ที่ออกแบบให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานกลุ่ม และสะท้อนความคิดร่วมกัน ซึ่งท้าทายแนวคิดเดิมที่ว่าทักษะทางสังคมจำเป็นต้องพัฒนาผ่านการพบปะเผชิญหน้า (Face-to-face)

3. การใช้กระบวนการสะท้อนคิด (Reflection) ผ่านเครื่องมือดิจิทัล เช่น การเขียนบันทึกออนไลน์ การอภิปรายแบบเปิด หรือการประเมินตนเองและเพื่อน มีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเข้าใจในพฤติกรรมทางสังคมของผู้เรียน ทั้งในแง่ของการรับฟัง ความเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับความแตกต่าง

4. การเรียนรู้ทางสังคมในโลกดิจิทัลต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างกิจกรรมและการประเมินผลที่หลากหลาย โดยเฉพาะการประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมออนไลน์ ซึ่งช่วยให้ครูสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

5. ครูสามารถเป็นผู้ออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลที่เสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ โดยการวางแผนที่เน้นการมีส่วนร่วม การให้โอกาสแสดงออก และการดูแลการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

องค์ความรู้

การออกแบบปฏิสัมพันธ์สูง – แพลตฟอร์มเปิดกว้าง กิจกรรมมีส่วนร่วม
 ทักษะสังคมผ่านออนไลน์ – แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานกลุ่ม
 กระบวนการสะท้อนคิด – บันทึกออนไลน์ อภิปรายแบบเปิด
 บูรณาการการประเมินผล – ประเมินพฤติกรรมมีส่วนร่วมในออนไลน์
 ครูเป็นผู้ออกแบบ – เน้นการมีส่วนร่วม ดูแลปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

สรุปองค์ความรู้ **วงจรการเรียนรู้ต่อเนื่องที่เชื่อมโยงทุกส่วนเข้าด้วยกัน** คือ

1. องค์ความรู้ทั้ง 5 ประการไม่ได้แยกจากกัน แต่มีความเชื่อมโยงกันเป็นวงจร ประกอบด้วย
 1. การออกแบบปฏิสัมพันธ์สูง – ใช้แพลตฟอร์มเปิดกว้างและกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม
 2. ทักษะสังคมผ่านออนไลน์ – พัฒนาผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการทำงานกลุ่ม
 3. กระบวนการสะท้อนคิด – ผ่านบันทึกออนไลน์และการอภิปรายแบบเปิด
 4. บูรณาการการประเมินผล – การประเมินพฤติกรรมมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมออนไลน์
 5. ครูเป็นผู้ออกแบบ – เน้นการมีส่วนร่วม และดูแลปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน ซึ่งทั้งหมดนี้นำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้คือการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน ทั้งด้านการสื่อสาร ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. กระบวนการเรียนรู้แบบ Social Learning เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่หมุนเวียนและพัฒนา
3. แต่ละองค์ความรู้ส่งผลซึ่งกันและกัน เช่น การออกแบบปฏิสัมพันธ์สูงส่งผลต่อทักษะสังคมผ่านออนไลน์
4. เส้นปะแสดงถึงการไหลเวียนของความรู้และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
5. เส้นปะยังแสดงว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้ก็สามารถย้อนกลับมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลในรูปแบบ Social Learning โดยควรบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางสังคมควบคู่กับสมรรถนะอื่น ๆ ของผู้เรียน

2. ส่งเสริมให้โรงเรียนและครูผู้สอนพัฒนา “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์” บนสื่อดิจิทัลโดยการสนับสนุนหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการและงบประมาณสำหรับพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี เช่น Google Classroom, Padlet, Flipgrid และระบบ LMS ที่สามารถติดตามพฤติกรรมผู้เรียนได้

3. จัดทำนโยบายการประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียนโดยครอบคลุม “ทักษะทางสังคม” เป็นองค์ประกอบสำคัญโดยร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาหลักสูตรในการพัฒนาเครื่องมือประเมินที่สามารถใช้ได้ในสภาพแวดล้อมออนไลน์ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และความสามารถในการสื่อสารในกลุ่ม

4. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบ Social Learning อย่างต่อเนื่องในระดับโรงเรียน โดยให้โรงเรียนสามารถทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ดิจิทัลร่วมกับการวัดผลเชิงพฤติกรรม และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เพื่อขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ

5. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เช่น ศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Social Learning ในแต่ละช่วงวัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ร่วมกันผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

2. ควรศึกษาผลระยะยาวของการพัฒนาทักษะทางสังคมในบริบทออนไลน์ โดยดำเนินการวิจัยติดตามผล (Follow-up Study) หรือการวิจัยแบบ Longitudinal Study เพื่อวิเคราะห์ว่า ทักษะทางสังคมที่ได้รับจากกิจกรรมออนไลน์ยังคงมีอยู่ต่อเนื่องหรือไม่ เมื่อพ้นช่วงเวลาเรียนรู้ไปแล้ว

3. ควรพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับบริบทดิจิทัลโดยเฉพาะ เช่น แบบสังเกตพฤติกรรมในการโต้ตอบผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือแบบวัดความสามารถด้านการสื่อสารในรูปแบบ Digital Citizenship เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและตรงกับพฤติกรรมในโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้น

4. ควรศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของบทสนทนาออนไลน์ การสัมภาษณ์แบบเปิด หรือการ

วิเคราะห์วิดีโอกิจกรรม เพื่อเข้าใจวิธีคิด แรงจูงใจ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมเสมือนจริง

5. ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ Social Learning กับรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบ Problem-Based Learning (PBL) หรือ Project-Based Learning (PJBL) เพื่อหาข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของแต่ละแนวทางในการพัฒนาทักษะทางสังคมในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ณภัทร ชัยบุคดี. (2562). *การส่งเสริมความสามารถการทำงานเป็นทีมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเว็บไซต์สนทนา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- สุพิศ มีทรัพย์มัน. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การงานอาชีพตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างความรู้และแรงจูงใจสู่การเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์).
- วราพรรณ กระต่ายทอง. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วราภรณ์ จันทร์แจ่ม, & สุภาวดี พรหมบุตร. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 10(1), 45–58.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice–Hall.
- Chou, P. N., & Chen, W. F. (2018). Learning to collaborate: A study of the effectiveness of online collaborative learning. *Interactive Learning Environments*, 26(6), 793–806.
<https://doi.org/10.1080/10494820.2017.1324495>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice–Hall.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wang, M. T., Degol, J. L., & Henry, D. A. (2019). An integrative development-in-sociocultural-context model for children's engagement in learning. *American Psychologist*, 74(9),

1086–1102. <https://doi.org/10.1037/amp0000494>

สื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างวาทกรรมทางการเมือง: ผลกระทบต่อการรับรู้ความ
จริงของพลเมือง

SOCIAL MEDIA AND THE CONSTRUCTION OF POLITICAL DISCOURSE: IMPACTS
ON CITIZENS' PERCEPTION OF REALITY

พระครูพิสุทธธรรมาภรณ์

Phrakruphisutthithammaporn

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding author, e-mail: wisut.tho@mbu.ac.th

Received: 24 April 2025, Revised: 3 May 2025, Accepted: 12 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างวาทกรรมทางการเมืองและสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการรับรู้ความจริงของพลเมืองในยุคดิจิทัล การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในบริบทการเมืองไทย ผลการศึกษาพบว่า สื่อสังคมออนไลน์ได้เปลี่ยนพลวัตของพื้นที่สาธารณะทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้เกิดการสร้างและเผยแพร่วาทกรรมทางการเมืองที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของแพลตฟอร์ม เช่น อัลกอริทึมที่ก่อให้เกิดสภาวะห้องเสียงสะท้อน (Echo Chamber) และฟองสบู่แห่งการกรอง (Filter Bubble) ได้เร่งให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมือง (Political Polarization) และทำให้ข้อมูลบิดเบือน (Disinformation) แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ปรากฏการณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ความจริงของพลเมือง ทำให้เส้นแบ่งระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเลื่อนรางลง และบั่นทอนพื้นฐานของความเข้าใจร่วมกันในสังคม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย บทความนี้เสนอแนะให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความท้าทายดังกล่าว โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Media Literacy) ความรับผิดชอบของแพลตฟอร์ม และการสร้างเสริมวัฒนธรรมการตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณในหมู่พลเมือง

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, วาทกรรมทางการเมือง, การรับรู้ความจริง, ห้องเสียงสะท้อน, ข้อมูลบิดเบือน

Abstract

This academic article aims to analyze the role of social media in constructing political discourse and to explore its impacts on citizens' perception of reality in the digital age. This study is qualitative research, employing a literature review of relevant theories and research from both domestic and international contexts, as well as a case study analysis of events in Thai politics. The findings reveal that social media has significantly altered the dynamics of the political public sphere by enabling the creation and dissemination of diverse political discourses. However, the architectural features of these platforms, such as algorithms that foster echo chambers and filter bubbles, have accelerated political polarization and facilitated the rapid spread of disinformation. These phenomena directly impact citizens' perception of reality, blurring the lines between fact and opinion and eroding the shared understanding that forms the bedrock of a democratic society. This article suggests that all sectors must recognize these challenges, emphasizing the necessity of promoting digital media literacy, platform accountability, and fostering a culture of critical fact-checking among citizens.

Keywords: Social Media, Political Discourse, Perception of Reality, Echo Chamber, Disinformation

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมา ภูมิทัศน์สื่อได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงจากการเข้ามามีบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Twitter, YouTube, TikTok และ LINE ได้กลายเป็นพื้นที่สำคัญที่ผู้คนใช้ในการสื่อสาร ติดตามข่าวสาร และแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นทางการเมือง สื่อสังคมออนไลน์ได้ทำลายกำแพงของสื่อกระแสหลัก (Mainstream Media) ที่เคยทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) ในการคัดกรองและนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ทำให้พลเมืองทุกคนสามารถกลายเป็นผู้ผลิตและผู้เผยแพร่เนื้อหาได้ด้วยตนเอง (Bruns, 2008) การเปลี่ยนแปลงนี้ได้เปิดพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ให้กว้างขวางและมีส่วนร่วมมากขึ้นตามแนวคิดของฮาเบอร์มาส (Habermas, 1989) ในแง่ที่ว่าพลเมืองสามารถถกเถียงประเด็นสาธารณะได้อย่างอิสระ

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็นำมาซึ่งความท้าทายที่ซับซ้อนเช่นกัน พื้นที่ที่ไร้การควบคุมและมีพลวัตสูงของสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นสมรภูมิของการสร้าง "วาทกรรม" (Discourse)ทางการเมืองที่เข้มข้น วาทกรรมในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเพียงการพูดคุยทั่วไป แต่หมายถึงระบบของความคิด การให้ความหมาย และการใช้ภาษาที่ประกอบสร้างความจริงและความรู้ชุดหนึ่งขึ้นมาในสังคมตามแนวคิดของฟูโกต์ (Foucault, 1972) กลุ่มการเมืองต่างๆ ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือใน

การสร้างและเผยแพร่วาทกรรมของฝ่ายตน เพื่อช่วงชิงความชอบธรรมและระดมการสนับสนุนจากมวลชน

ปรากฏการณ์นี้ก่อให้เกิดคำถามสำคัญว่า เมื่อวาทกรรมทางการเมืองที่หลากหลายและมักจะขัดแย้งกันถูกนำเสนออย่างท่วมท้นบนสื่อสังคมออนไลน์ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อ "การรับรู้ความจริง" (Perception of Reality) ของพลเมืองอย่างไร พลเมืองสามารถแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริง ข้อมูลบิดเบือน และโฆษณาชวนเชื่อได้มากน้อยเพียงใด และผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคมประชาธิปไตยในระยะยาวอย่างไร

บทความนี้จึงมุ่งที่จะสำรวจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างสื่อสังคมออนไลน์ การสร้างวาทกรรมทางการเมือง และผลกระทบต่อ การรับรู้ความจริงของพลเมือง โดยจะเริ่มต้นจากการปูพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมทางการเมืองและลักษณะเฉพาะของสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นจะวิเคราะห์กลไกที่สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อการสร้างวาทกรรมและการรับรู้ของผู้คน โดยอ้างอิงจากแนวคิดเรื่องห้องเสียงสะท้อน (Echo Chamber) ฟองสบู่แห่งการกรอง (Filter Bubble) และการแพร่กระจายของข่าวปลอม พร้อมทั้งยกกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในบริบทการเมืองไทยเพื่อฉายภาพให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม และสุดท้ายจะนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและสังคมเพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าว

ลักษณะของวาทกรรมทางการเมืองในยุคสื่อสังคมออนไลน์

วาทกรรม (Discourse) เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดย มิเชล ฟูโกต์ (Foucault, 1972) ซึ่งอธิบายว่าวาทกรรมไม่ใช่เป็นเพียงแค่การใช้ภาษา แต่เป็น "ปฏิบัติการ" ที่ผลิตสร้างความรู้ ความจริง และอำนาจขึ้นมาชุดหนึ่ง วาทกรรมกำหนดว่าสิ่งใดสามารถพูดได้ถึง สิ่งใดคือความจริง สิ่งใดคือความเท็จ และใครคือผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องนั้นๆ ในทางการเมือง วาทกรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ เพื่อให้ความหมายแก่เหตุการณ์ต่างๆ สร้างความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ของกลุ่มตน และลดทอนความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2563)

ในยุคก่อนสื่อสังคมออนไลน์ วาทกรรมทางการเมืองมักถูกผูกขาดโดยสถาบันหลัก เช่น รัฐบาล พรรคการเมือง และสื่อกระแสหลัก ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดวาระและกรอบการรับรู้ของสังคม แต่การมาถึงของสื่อสังคมออนไลน์ได้ทำลายการผูกขาดดังกล่าวลง และสร้างลักษณะเฉพาะของวาทกรรมทางการเมืองในยุคดิจิทัลขึ้นหลายประการ

ประการแรก คือ การลดทอนความเป็นศูนย์กลาง (Decentralization) พลเมืองทั่วไป กลุ่มนักกิจกรรม หรือแม้แต่ปัจเจกบุคคล สามารถสร้างและเผยแพร่วาทกรรมของตนเองเพื่อท้าทายวาทกรรมหลักของรัฐหรือสื่อกระแสหลักได้ แฮชแท็ก (#) บน Twitter กลายเป็นเครื่องมือทรงพลังในการสร้างวาทกรรมทางเลือกและระดมพลอย่างรวดเร็ว ดังที่เห็นได้จากปรากฏการณ์ "อาหรับสปริง" ไปจนถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย (Tufekci, 2017) การต่อสู้ทางวาทกรรมจึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในพื้นที่รัฐสภาหรือหน้าจอโทรทัศน์อีกต่อไป แต่กระจายตัวอยู่บนทุกแพลตฟอร์ม

ประการที่สอง คือ **ความเร็วและการแพร่กระจายในวงกว้าง (Velocity and Virality)** ข้อมูลและวาทกรรมบนสื่อสังคมออนไลน์สามารถแพร่กระจายไปได้อย่างรวดเร็วในลักษณะ "ไวรัล" ผ่านการกดไลค์ แชร์ และรีทวีต ทำให้วาทกรรมชุดหนึ่งสามารถเข้าถึงคนจำนวนมากได้ในเวลาอันสั้น อย่างไรก็ตาม ความเร็วนี้ก็เป็นดาบสองคม เพราะมันเอื้อให้ข้อมูลที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือข้อมูลบิดเบือนแพร่กระจายได้เร็วไม่แพ้กัน งานวิจัยของ Vosoughi, Roy, and Aral (2018) ที่ตีพิมพ์ในวารสาร *Science* พบว่าชาวปาลอมมีแนวโน้มที่จะแพร่กระจายได้เร็วกว่า กว้างกว่า และลึกกว่าชาวจริงบน Twitter อย่างมีนัยสำคัญ

ประการที่สาม คือ **การใช้ภาษาและรูปแบบที่เร้าอารมณ์ (Emotional and Simplified Language)** เพื่อแข่งขันแย่งชิงความสนใจของผู้ใช้ในเวลาอันจำกัด เนื้อหาทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์มักถูกนำเสนอในรูปแบบที่สั้น กระชับ และเร้าอารมณ์ เช่น มีม (Meme) อินโฟกราฟิกที่เรียบง่าย หรือคลิปวิดีโอสั้นๆ บน TikTok การสื่อสารลักษณะนี้แม้จะเข้าถึงง่าย แต่ก็มักจะลดทอนความซับซ้อนของประเด็นทางการเมืองลง ทำให้เกิดการตัดสินใจแบบขาว-ดำ และกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาทางอารมณ์มากกว่าการไตร่ตรองด้วยเหตุผล

ลักษณะเฉพาะเหล่านี้ได้สร้างสภาพแวดล้อมที่วาทกรรมทางการเมืองมีความหลากหลายแต่ก็เปราะบางและง่ายต่อการถูกปั่นป่วน ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ความจริงของพลเมืองในหัวข้อถัดไป

กลไกของสื่อสังคมออนไลน์ที่บิดเบือนการรับรู้ความจริง

แม้สื่อสังคมออนไลน์จะมอบศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย แต่สถาปัตยกรรมและการออกแบบของแพลตฟอร์มกลับมีกลไกสำคัญที่ทำงานในทิศทางตรงกันข้าม กลไกเหล่านี้บิดเบือนสภาพแวดล้อมทางข้อมูลข่าวสารและส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อวิธีที่พลเมืองรับรู้และตีความ "ความจริง"ทางการเมือง

1. ห้องเสียงสะท้อน (Echo Chambers) และ ฟองสบู่แห่งการกรอง (Filter Bubbles)

แนวคิดทั้งสองนี้อธิบายปรากฏการณ์ที่ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มักจะถูกจำกัดให้เห็นแต่ข้อมูลและความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความเชื่อเดิมของตนเอง แดสส์ ซันสไตน์ (Sunstein, 2017) ได้อธิบาย "ห้องเสียงสะท้อน" ว่าเป็นสถานะที่ผู้คนเลือกที่จะรับฟังเฉพาะเสียงที่ตนเองเห็นด้วย และปิดกั้นตนเองจากมุมมองที่แตกต่าง ซึ่งพฤติกรรมนี้ถูกเร่งให้รุนแรงขึ้นบนสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเลือกติดตาม (Follow) หรือเข้าร่วมกลุ่ม (Join Group) ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเดียวกันได้อย่างง่ายดาย

ในขณะเดียวกัน "ฟองสบู่แห่งการกรอง" ซึ่งเป็นแนวคิดของ อีไล พาริเซอร์ (Pariser, 2011) ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของ "อัลกอริทึม" ที่แพลตฟอร์มใช้ในการคัดเลือกเนื้อหามาแสดงบนหน้าฟีด (News Feed) ของผู้ใช้แต่ละคน อัลกอริทึมเหล่านี้จะเรียนรู้พฤติกรรมในอดีตของผู้ใช้ (เช่น การกดไลค์ การ

แชร์ การใช้เวลาดู) และพยายามนำเสนอเนื้อหาที่คาดว่าผู้ใช้จะชอบ เพื่อให้ผู้ใช้ยังคงอยู่บนแพลตฟอร์มให้นานที่สุด ผลลัพธ์คือ ผู้ใช้แต่ละคนจะมองเห็นโลกผ่าน "ฟองสบู่" ที่ถูกกรองมาให้แล้วโดยไม่รู้ตัว พวกเขาจะเห็นโพสต์จากเพื่อนหรือเพจที่คิดเหมือนกันบ่อยกว่า และแทบจะไม่เห็นมุมมองของฝ่ายตรงข้ามเลย

ปรากฏการณ์ทั้งสองทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสถานะที่เรียกว่า **การตอกย้ำความเชื่อ (Belief Reinforcement)** เมื่อผู้คนได้ยินได้ฟังแต่สิ่งที่สอดคล้องกับความคิดเดิมซ้ำๆ พวกเขาจะยิ่งเชื่อมั่นว่าความคิดของตนเองนั้นถูกต้องและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง ขณะเดียวกัน ก็จะมองว่าความคิดของฝ่ายตรงข้ามนั้นแปลกแยก ผิด หรือแม้กระทั่งเป็นอันตราย สิ่งนี้คือรากฐานสำคัญของปัญหาการแบ่งขั้วทางการเมือง (Political Polarization) ที่ทวีความรุนแรงขึ้นทั่วโลก

2. การแพร่ระบาดของข้อมูลบิดเบือนและทฤษฎีสมคบคิด

สภาพแวดล้อมที่แบ่งขั้วและเต็มไปด้วยอารมณ์บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ที่เพาะพันธุ์ชั้นดีสำหรับข้อมูลบิดเบือน (Disinformation) ข่าวลวง (Fake News) และทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy Theories) ข้อมูลเหล่านี้มักถูกสร้างขึ้นโดยมีเจตนาทางการเมือง เพื่อโจมตีฝ่ายตรงข้าม สร้างความสับสน หรือทำลายความน่าเชื่อถือของสถาบันต่างๆ (พิรงรอง รามสูต, 2564)

กลไกการแพร่กระจายนั้นมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง เพราะข้อมูลเท็จมักถูกออกแบบมาให้มีความแปลกใหม่ น่าตกใจ และกระตุ้นอารมณ์ (ความโกรธ, ความกลัว) ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่อัลกอริทึมมักจะส่งเสริม นอกจากนี้ ปรากฏการณ์ "อคติเพื่อยืนยัน" (Confirmation Bias) ซึ่งเป็นแนวโน้มทางจิตวิทยาที่มนุษย์จะเปิดรับและเชื่อข้อมูลที่ตรงกับความเชื่อเดิม ทำให้ผู้คนพร้อมที่จะเชื่อและแชร์ข้อมูลบิดเบือนที่สนับสนุนฝ่ายของตนโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน

ในบริบทการเมืองไทย ปัญหาข้อมูลบิดเบือนปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในช่วงเวลาที่มีความขัดแย้งสูง เช่น ช่วงการเลือกตั้ง หรือการชุมนุมทางการเมือง มีการสร้างข่าวปลอมเพื่อทำลายชื่อเสียงของนักการเมือง การเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับนโยบาย หรือแม้กระทั่งการใช้ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operation – IO) อย่างเป็นระบบโดยกลุ่มต่างๆ เพื่อชี้นำความคิดเห็นของประชาชนบนโลกออนไลน์ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ประเภทของข้อมูลบิดเบือนที่พบบนสื่อสังคมออนไลน์และตัวอย่างในบริบทไทย

ประเภทของข้อมูล	คำอธิบาย	ตัวอย่างในบริบทไทย
Misinformation (ข้อมูลคลาดเคลื่อน)	การเผยแพร่ข้อมูลเท็จโดยไม่ได้ตั้งใจ อาจเกิดจากความเข้าใจผิด	ประชาชนแชร์ข่าวเก่าโดยคิดว่า เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน
Disinformation (ข้อมูลบิดเบือน)	การสร้างและเผยแพร่ข้อมูลเท็จโดยเจตนาเพื่อหวังผลบางอย่าง	การสร้างภาพตัดต่อเพื่อใส่ร้ายนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม
Malinformation (ข้อมูลจริงที่มุ่งร้าย)	การนำข้อมูลจริงมาเปิดเผยเพื่อสร้างความเสียหาย เช่น ข้อมูลส่วนตัว	การขุดคุ้ยประวัติส่วนตัวของนักกิจกรรมเพื่อโจมตี

ที่มา: ดัดแปลงจาก Wardle & Derakhshan (2017)

3. การเลือกรางของเส้นแบ่งระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็น

ผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดประการหนึ่งคือการที่สื่อสังคมออนไลน์ทำให้เส้นแบ่งระหว่างข้อเท็จจริง (Fact) ความคิดเห็น (Opinion) และความเชื่อ (Belief) เลือนรางลง ในอดีต สื่อกระแสหลักมักจะพยายามแยกคอกลั่นบทบาทบรรณาธิการ (ความคิดเห็น) ออกจากข่าว (ข้อเท็จจริง) แต่บนหน้าฟีดของสื่อสังคมออนไลน์ เนื้อหาทุกประเภทถูกนำเสนอในรูปแบบที่เหมือนกันหมด ไม่ว่าจะเป็นรายงานข่าวจากสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ บทวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ โพสต์แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของเพื่อนหรือมีที่เลียดสีทางการเมือง

เมื่อพลเมืองเสพข้อมูลในลักษณะนี้ทุกวัน พวกเขาอาจเริ่มสับสนและไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดคือข้อเท็จจริงที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว และสิ่งใดเป็นเพียงความคิดเห็นหรือคำกล่าวอ้างลอยๆ ของใครคนหนึ่ง "ความจริง" กลายเป็นเรื่องส่วนบุคคล (Personalized Truth) หรือ "ความจริงของกลุ่มเรา" (Tribal Truth) แทนที่จะเป็นความจริงร่วมกันของสังคม (Shared Reality) สภาพที่สังคมสูญเสียฐานของข้อเท็จจริงร่วมกันนี้เรียกว่า "ยุคหลังความจริง" (Post-Truth Era) ซึ่งเป็นสถานะที่อารมณ์และความเชื่อส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้คนมากกว่าข้อเท็จจริงที่เป็นรูปธรรม (McIntyre, 2018)

สภาพดังกล่าวเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตย เพราะการอภิปรายถกเถียงเชิงนโยบายที่สร้างสรรค์จำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน หากแต่ละฝ่ายต่างยึดมั่นใน "ความจริง" คนละชุด การประนีประนอมและการหาทางออกร่วมกันย่อมเป็นไปได้ และสิ่งที่เหลืออยู่คือความขัดแย้งที่ไม่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในยุคดิจิทัล

การรับมือกับผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการรับรู้ความจริงของพลเมืองเป็นความท้าทายที่ซับซ้อนและต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการเดียวๆ หรือการเฝ้าระวังความรับผิดชอบไปให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงอย่างเดียว บทความนี้จึงขอเสนอแนวทางแก้ไขใน 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับปัจเจกบุคคล ด้วยการสร้างพลเมืองที่รู้เท่าทันสื่อ (Media Literate Citizenry)

หัวใจสำคัญที่สุดในการต่อสู้กับข้อมูลบิดเบือนคือการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับพลเมืองแต่ละคนผ่าน การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Media Literacy) ซึ่งไม่ได้หมายถึงแค่การใช้เทคโนโลยีเป็น แต่ครอบคลุมถึงทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ต่อข้อมูลที่ได้รับ พลเมืองจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะดังต่อไปนี้

1.1 การตั้งคำถามต่อแหล่งที่มาว่าใครคือผู้สร้างเนื้อหา? เขามีเจตนาอะไร? ข้อมูลนี้มาจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือหรือไม่?

1.2 การตรวจสอบข้อมูล (Fact-Checking) ก่อนจะเชื่อหรือแชร์ ควรตรวจสอบข้อมูลกับแหล่งข่าวอื่นที่หลากหลาย โดยเฉพาะองค์กรตรวจสอบข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือ เช่น ศูนย์ข่าวก่อนแชร์, Cofact Thailand

1.3 การตระหนักถึงอคติของตนเอง (Awareness of Own Biases) ทำความเข้าใจว่าตนเองมีแนวโน้มที่จะเชื่อข้อมูลที่สอดคล้องกับความคิดเดิม (Confirmation Bias) และพยายามเปิดใจรับฟังมุมมองที่แตกต่าง

1.4 การแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น ฝึกฝนการวิเคราะห์ว่าส่วนของเนื้อหาข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ และส่วนใดคือการตีความหรือความคิดเห็นของผู้เขียน

สถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาจำเป็นต้องบรรจุหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลให้เป็นทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนทุกคน

2. ระดับแพลตฟอร์ม ความรับผิดชอบที่มากขึ้น

บริษัทผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทโดยตรงในการสร้างสภาพแวดล้อมทางข้อมูลข่าวสาร จึงไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ข้อเสนอแนะสำหรับแพลตฟอร์ม ได้แก่

2.1 ความโปร่งใสของอัลกอริทึม (Algorithmic Transparency) แพลตฟอร์มควรเปิดเผยหลักการทำงานของอัลกอริทึมในการคัดเลือกและจัดลำดับเนื้อหาให้สาธารณชนและนักวิจัยสามารถตรวจสอบได้มากขึ้น เพื่อให้เข้าใจว่าเหตุใดเนื้อหาบางประเภทจึงถูกขยายให้แพร่หลาย

2.2 การออกแบบที่ส่งเสริมการไตร่ตรอง (Design for Deliberation) ปรับเปลี่ยนการออกแบบเพื่อลดความเร็วและส่งเสริมการคิดก่อนแชร์ เช่น การขึ้นข้อความเตือนเมื่อผู้ใช้พยายามจะแชร์บทความโดยที่ยังไม่ได้กดเข้าไปอ่าน

2.3 การสนับสนุนองค์กรตรวจสอบข้อเท็จจริง ร่วมมือและให้การสนับสนุนทางการเงินแก่องค์กรตรวจสอบข้อเท็จจริงอิสระทั้งในระดับโลกและระดับท้องถิ่น เพื่อให้การตรวจสอบทำได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม

2.4 การจัดการเนื้อหาที่ชัดเจนและเป็นธรรม มีนโยบายการจัดการเนื้อหาที่บิดเบือนและเป็นอันตรายที่ชัดเจน โปร่งใส และบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติทางการเมือง

3. ระดับสังคมและภาครัฐ การสร้างระบบนิเวศข้อมูลข่าวสารที่แข็งแกร่ง

ภาครัฐและภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับรู้ความจริง

3.1 การสนับสนุนสื่อคุณภาพ ภาครัฐควรสนับสนุนสื่อมวลชนอิสระที่มีคุณภาพ ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลและนำเสนอข่าวเชิงลึก เพื่อเป็นเสาหลักของข้อมูลที่น่าเชื่อถือในสังคม

3.2 การออกกฎหมายที่สมดุล การพิจารณาออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลแพลตฟอร์มและจัดการกับข้อมูลบิดเบือนจำเป็นต้องทำอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้กระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งเป็นหัวใจของประชาธิปไตย

3.3 การส่งเสริมพื้นที่เสวนาที่สร้างสรรค์ ภาครัฐและประชาสังคมควรร่วมกันสร้างพื้นที่ (ทั้งออนไลน์และออฟไลน์) ที่ผู้คนจากกลุ่มความคิดที่แตกต่างสามารถมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันได้ อย่างปลอดภัยและมีเหตุผล เพื่อลดทอนความเป็นปฏิกิริยาและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

บทสรุป

สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นดาบสองคมสำหรับการเมืองในยุคปัจจุบัน ด้านหนึ่ง มันได้มอบพลังและเสียงให้กับคนตัวเล็กตัวน้อยและเปิดพื้นที่ให้วาทกรรมที่หลากหลายได้ปรากฏขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่ง สถาปัตยกรรมของมันก็ได้สร้างสภาวะที่เอื้อต่อการแบ่งขั้วทางความคิด การแพร่ระบาดของข้อมูลบิดเบือน และการกัดกร่อน "ความจริงร่วมกัน" ของสังคม

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการรับรู้ความจริงของพลเมืองนั้นเป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างยิ่ง เมื่อพลเมืองถูกขังอยู่ในห้องเสียงสะท้อนและฟองสบู่แห่งการกรอง พวกเขาจะสูญเสียความสามารถในการมองเห็นภาพรวมที่ซับซ้อนของปัญหาทางการเมือง และมีแนวโน้มที่จะมองฝ่ายตรงข้ามเป็นศัตรูมากกว่าเพื่อนร่วมชาติที่มีความคิดเห็นแตกต่าง สภาวะ "ยุคหลังความจริง" ที่ความรู้สึกละเลยและอารมณ์มี

อำนาจเหนือข้อเท็จจริง กำลังบั่นทอนรากฐานที่สำคัญที่สุดของสังคมประชาธิปไตย นั่นคือการมีพื้นที่สาธารณะที่พลเมืองสามารถถกเถียงกันด้วยเหตุผลบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ยอมรับร่วมกันได้

การเดินทางออกจากวิกฤตินี้ไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่มีสูตรสำเร็จ แต่ต้องเริ่มต้นจากการยอมรับว่าปัญหานี้มีอยู่จริง และทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง การสร้างพลเมืองที่รู้เท่าทันสื่อ การเรียกร้องความรับผิดชอบจากแพลตฟอร์มเทคโนโลยี และการสร้างระบบนิเวศสื่อที่แข็งแรง คือสามเสาหลักที่จะช่วยให้สังคมสามารถนำทางผ่านความท้าทายของยุคดิจิทัล และรักษาสาระสำคัญของระบอบประชาธิปไตยไว้ได้ในท้ายที่สุด

เอกสารอ้างอิง

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2563). *วาทกรรม อำนาจ และการเมืองบนพื้นที่ไซเบอร์*. สำนักพิมพ์มติชน.

พิรกร รามสูตร. (2564). การรู้เท่าทันสื่อในยุคดิจิทัล: ความท้าทายของพลเมืองไทย. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 39(2), 1-18.

Bruns, A. (2008). *Blogs, Wikipedia, Second Life, and beyond: From production to produsage*. Peter Lang.

Foucault, M. (1972). *The archaeology of knowledge*. Tavistock Publications.

Habermas, J. (1989). *The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society* (T. Burger, Trans.). MIT Press.

McIntyre, L. (2018). *Post-truth*. MIT Press.

Pariser, E. (2011). *The filter bubble: What the Internet is hiding from you*. Penguin UK.

Sunstein, C. R. (2017). *#Republic: Divided democracy in the age of social media*. Princeton University Press.

Tufekci, Z. (2017). *Twitter and tear gas: The power and fragility of networked protest*. Yale University Press.

Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146-1151. <https://doi.org/10.1126/science.aap9559>

Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information disorder

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสู่กระบวนทัศน์ใหม่ของการศึกษาไทย

BLENDED LEARNING AND FLEXIBLE LEARNING TOWARDS A NEW PARADIGM FOR THAI EDUCATION

สุรีณี วัฒนศรีทานัง

Surinee Wattanasritanang

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2

*Corresponding author, e-mail: Surinee.wat@loe1.go.th

Received: 24 April 2025, Revised: 3 May 2025, Accepted: 12 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์แนวคิด หลักการ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) เพื่อนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยทบทวนและวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากผลงานของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศอย่างครอบคลุม ผลการสังเคราะห์พบว่า การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) เป็นปรัชญาการศึกษาที่กว้างกว่า มีเป้าหมายเพื่อปลดปล่อยการเรียนรู้จากข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ และวิธีการ โดยให้อำนาจและทางเลือกแก่ผู้เรียนในการควบคุมวิธีการเรียนรู้ของตนเอง (Pace, Place, Path) ในขณะที่การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งเป็นการบูรณาการอย่างมีเป้าหมายระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) ถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Modality) ที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการทำให้ปรัชญาการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเกิดขึ้นได้จริง บทความนี้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวผ่านกรอบแนวคิดสำคัญ เช่น ชุมชนแห่งการสืบสอบ (Community of Inquiry – Col) และแบบจำลอง SAMR (SAMR Model) เพื่อชี้ให้เห็นว่าการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ก้าวหน้าสามารถส่งเสริมมิติทางสังคม (Social Presence) มิติทางการสอน (Teaching Presence) และมิติทางปัญญา (Cognitive Presence) ได้อย่างสมดุล และเปลี่ยนผ่านจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพไปสู่การพลิกโฉมการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การ

นำไปใช้ในบริบทไทยยังคงเผชิญความท้าทายเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมหลายประการ อาทิ ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล สมรรถนะครู หลักสูตรและการประเมินผลที่ยังไม่ยืดหยุ่น และวัฒนธรรมในสถานศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติจึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สนับสนุนอย่างรอบด้าน การพัฒนาครูสู่การเป็น "สถาปนิกการเรียนรู้" (Learning Architect) และการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบผสมผสาน, การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น, การศึกษายุคดิจิทัล, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, การศึกษาไทย

Abstract

This academic article aims to synthesize concepts, principles, and analyze the integrative relationship between Blended Learning and Flexible Learning to propose a conceptual framework and a new paradigm for Thai education in the digital era. This study is documentary research, comprehensively reviewing and analyzing relevant literature from both Thai and international scholars. The synthesis reveals that Flexible Learning is a broader educational philosophy aiming to liberate learning from the constraints of time, place, and method by empowering learners with choice and control over their learning trajectory (pace, place, path). Meanwhile, Blended Learning, the purposeful integration of face-to-face classroom instruction and online learning, stands as one of the most effective strategies and modalities for realizing the philosophy of flexible learning. This article analyzes their relationship through key frameworks such as the Community of Inquiry (CoI) and the SAMR Model, demonstrating how advanced blended designs can balance social, teaching, and cognitive presences, and transform learning from mere enhancement to redefinition. However, implementation in the Thai context faces structural and cultural challenges, including the digital divide, teacher competency, inflexible curriculum and assessment, and institutional culture. Policy and practical recommendations therefore focus on creating a comprehensive supportive learning ecosystem, developing teachers into "learning architects," and promoting a culture of lifelong learning to adapt to future changes.

Keywords: Blended Learning, Flexible Learning, Digital Education, Community of Inquiry, Thai Education

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนและรวดเร็วอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งความก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ

เศรษฐกิจ และวิกฤตการณ์ที่ไม่คาดฝันดังเช่นการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สภาวะการณ์เหล่านี้ได้ สั่นสะเทือนรากฐานของระบบการศึกษาทั่วโลก และเผยให้เห็นข้อจำกัดของกระบวนทัศน์การศึกษา แบบอุตสาหกรรม (Industrial Model of Education) ที่เน้นการผลิตบัณฑิตในรูปแบบ "หนึ่งขนาดเหมาะกับทุกคน" (One-size-fits-all) ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนและความท้าทายของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2555; Reimers & Schleicher, 2020)

สถานการณ์ดังกล่าวได้บีบบังคับและในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เกิดการแสวงหารูปแบบ และปรัชญาการศึกษาใหม่ๆ ที่สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เป็นส่วนตัว และมีความหมายมากขึ้น ในบรรดาแนวคิดที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง สองคำที่มักปรากฏคู่กันจนบางครั้ง สร้างความสับสนคือ **การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)** และ **การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning)**

ความสับสนนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการนำไปปฏิบัติ กล่าวคือ สถาบันการศึกษาบางแห่งอาจมองว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นเพียงการนำเทคโนโลยีมาเสริมการบรรยายในชั้นเรียน หรือการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเป็นเพียงการอนุญาตให้ผู้เรียนขาดเรียนได้โดยมีวิดีโอให้ดูย้อนหลัง ซึ่งเป็นการลดทอนศักยภาพที่แท้จริงของแนวคิดทั้งสอง (Bonk & Graham, 2012) การนำไปใช้ที่ขาดความเข้าใจเชิงลึก เช่นนี้ ไม่เพียงแต่จะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ แต่ยังอาจสร้างภาระให้กับทั้งผู้สอนและผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้ บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งสร้างความกระจ่างชัด โดยจะทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์แนวคิดทั้งสองอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการเจาะลึกนิยาม หลักการ และรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามด้วยการสำรวจปรัชญาและมิติของการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น จากนั้นจะเข้าสู่หัวใจของบทความ คือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างสองแนวคิดนี้ ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถทำหน้าที่เป็น "ยานพาหนะ" ที่นำพาการศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทางคือ "ความยืดหยุ่น" ได้อย่างไร โดยใช้กรอบทฤษฎีสำคัญเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ท้ายที่สุด บทความจะฉายภาพความท้าทายเชิงลึกในบริบทของไทย และเสนอแนะแนวทางที่ครอบคลุมเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าวข้ามกระบวนทัศน์เดิมไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่พร้อมสำหรับอนาคต

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) มากกว่าแค่การผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานไม่ใช่เพียงแค่การนำการเรียนในห้องเรียนมาเจอกับการเรียนออนไลน์ แต่คือ **การบูรณาการองค์ประกอบทั้งสองอย่างมีเจตนาและผ่านการออกแบบอย่างรอบคอบ** เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าการเรียนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว (Garrison & Vaughan, 2008)

Horn และ Staker (2015) ได้ให้คำนิยามที่ชัดเจนว่า Blended Learning คือโปรแกรมการศึกษาที่เป็นทางการ ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้ส่วนหนึ่งผ่านช่องทางออนไลน์ โดยที่พวกเขาสามารถควบคุมองค์ประกอบบางอย่างของการเรียนรู้ได้ เช่น **เวลา สถานที่ เส้นทาง หรือความเร็ว** และอีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นในสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแล โดยสิ่งสำคัญคือประสบการณ์จากทั้งสองส่วนนี้ต้องเชื่อมโยงกันอย่างมีความหมาย

รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Models of Blended Learning)

เพื่อความเข้าใจในเชิงปฏิบัติ Horn และ Staker (2015) ได้จำแนกรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พบได้บ่อย 4 รูปแบบหลัก ซึ่งแต่ละรูปแบบมีระดับความยืดหยุ่นที่แตกต่างกัน

1. Rotation Model (รูปแบบหมุนเวียน) เป็นรูปแบบที่โครงสร้างชัดเจนที่สุด ผู้เรียนจะหมุนเวียนไปตาม "สถานี" การเรียนรู้ต่างๆ ตามตารางที่กำหนด รูปแบบย่อยที่โดดเด่นคือ Flipped Classroom (ห้องเรียนกลับด้าน)

Flipped Classroom (ห้องเรียนกลับด้าน) ได้รับความนิยมสูงสุดและเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับครูจำนวนมาก แนวคิดนี้ซึ่งบุกเบิกโดย Bergmann และ Sams (2012) ได้ "กลับด้าน" กิจกรรมการเรียนรู้แบบดั้งเดิม กล่าวคือ ผู้เรียนรับองค์ความรู้พื้นฐาน (เช่น การบรรยาย) ผ่านสื่อออนไลน์ (วิดีโอ, บทความ) จากที่บ้าน และใช้เวลาอันมีค่าในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้าไปกับกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning) เช่น การอภิปรายแก้โจทย์ปัญหา การทำโครงงานกลุ่ม หรือการทดลอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็น "ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้" (Facilitator) ไม่ใช่ "ผู้บรรยาย" (Lecturer) การทำเช่นนี้เป็นการใช้เวลาเผชิญหน้าให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการทำงานร่วมกัน

2. Flex Model (รูปแบบยืดหยุ่น) รูปแบบนี้ให้อิสระแก่ผู้เรียนสูงขึ้น โดยเนื้อหาและคำสั่งต่างๆ จะถูกส่งผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นหลัก ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองตามความเร็วที่เหมาะสมในพื้นที่ที่โรงเรียนจัดให้ (เช่น Learning Space หรือ Lab) และครูจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้การสนับสนุนแบบตัวต่อตัวหรือกลุ่มย่อยเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีวินัยในตนเองสูง

3. A La Carte Model (รูปแบบเลือกเสรี) ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนบางรายวิชาเป็นแบบออนไลน์ 100% ซึ่งสอนโดยครูคนอื่นหรือสถาบันอื่น เพื่อเสริมหลักสูตรปกติของตนเอง เป็นการเพิ่มทางเลือกและตอบสนองความสนใจเฉพาะด้านของผู้เรียน

4. Enriched Virtual Model (รูปแบบเสมือนจริงเสริม) เป็นรูปแบบที่อยู่กึ่งกลางระหว่างโรงเรียนแบบดั้งเดิมกับโรงเรียนเสมือนจริง ผู้เรียนจะเรียนผ่านระบบออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ แต่มีข้อกำหนดให้ต้องเข้ามาพบครูผู้สอนที่โรงเรียนเป็นครั้งคราวเพื่อรับการสนับสนุนหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) ปรัชญาแห่งการให้อำนาจผู้เรียน

หากการเรียนรู้แบบผสมผสานคือ "รูปแบบและกลยุทธ์" การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นก็คือ "ปรัชญาและเป้าหมาย" ที่อยู่เบื้องหลัง มันคือแนวคิดที่กว้างกว่าและเป็นอุดมคติมากกว่า โดยมีรากฐานมาจากการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1975) และปรัชญาการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (โพธิ์บุรุษ สันลาร์ตัน, 2564)

การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นมุ่งเน้นการ "ให้อำนาจ" (Empowerment) แก่ผู้เรียน โดยการมอบทางเลือกและการควบคุมในมิติต่างๆ ของกระบวนการเรียนรู้ Casey และ Wilson (2005) ระบุว่าความยืดหยุ่นสามารถปรากฏในมิติต่างๆ ดังนี้

1. ความยืดหยุ่นด้านเวลา (Time) เรียนเมื่อไหร่ก็ได้ (When) และใช้เวลาเรียนนานเท่าไหร่ก็ได้ (Pace)
2. ความยืดหยุ่นด้านสถานที่ (Place) เรียนที่ไหนก็ได้ (Where) ไม่ว่าจะเป็นในชั้นเรียน ที่บ้าน หรือที่อื่นๆ
3. ความยืดหยุ่นด้านเนื้อหาและเส้นทาง (Content/Path) เรียนอะไร (What) และเรียนด้วยลำดับอย่างไร (Path)
4. ความยืดหยุ่นด้านวิธีการสอน (Delivery/Modality): เรียนด้วยวิธีใด (How) เช่น แบบเผชิญหน้า, ออนไลน์สด, ออนไลน์ย้อนหลัง
5. ความยืดหยุ่นด้านการประเมินผล (Assessment): จะแสดงความรู้ความสามารถผ่านวิธีการใด

Hybrid-Flexible (HyFlex) Model ที่สุดแห่งความยืดหยุ่นเชิงปฏิบัติ

รูปแบบที่สะท้อนปรัชญาความยืดหยุ่นได้ชัดเจนที่สุดในทางปฏิบัติคือ HyFlex Model ที่พัฒนาโดย Beatty (2019) รูปแบบนี้มอบทางเลือกให้ผู้เรียนใน "ทุกคาบเรียน" จะเข้าร่วมด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งจาก 3 ทางคือ 1) เผชิญหน้าในชั้นเรียน, 2) ออนไลน์สดพร้อมกัน (Synchronous), หรือ 3) เรียนย้อนหลังจากสื่อบันทึก (Asynchronous) การให้อิสระระดับนี้ตอบสนองต่อชีวิตของผู้เรียนยุคใหม่ที่อาจมีภาระผูกพันหรือข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัน อย่างไรก็ตาม รูปแบบนี้มีความท้าทายสูงมากสำหรับผู้สอนในการออกแบบและบริหารจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนทั้งสามกลุ่มได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงบูรณาการ: Blended Learning ในฐานะกลไกสู่ Flexible Learning

แม้จะเป็นคนละแนวคิดกัน แต่ Blended Learning และ Flexible Learning มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่า Blended Learning คือกลไกหรือยานพาหนะเชิงปฏิบัติที่ทรงพลังที่สุดในการนำพา

การศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทางของปรัชญา Flexible Learning ความสัมพันธ์นี้สามารถอธิบายให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านกรอบทฤษฎีสำคัญ 2 ประการ

1. การสร้างชุมชนแห่งการสืบสอบ (Community of Inquiry – Col)

กรอบแนวคิด Col ของ Garrison, Anderson และ Archer (2000) ระบุว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย (โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมออนไลน์/ผสมผสาน) ต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่ทำงานร่วมกัน การเรียนรู้แบบผสมผสานที่ออกแบบอย่างดีย่อมสามารถสร้างสมดุลของทั้งสามมิติได้อย่างลงตัว

มิติทางสังคม (Social Presence) การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและความไว้วางใจ

ส่วนที่เผชิญหน้า (Face-to-Face) เชื้อต่อการสร้าง Social Presence ได้อย่างเป็นธรรมชาติผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสายตาและภาษากาย การทำงานกลุ่มเล็กๆ ในชั้นเรียนช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น

ส่วนที่เป็นออนไลน์ (Online) ฟอรัมสนทนา หรือ Social Media ของกลุ่ม สามารถเป็นพื้นที่ให้ผู้เรียนที่ขี้อายในชั้นเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ ช่วยรักษาความต่อเนื่องของชุมชนการเรียนรู้นอกเวลาเรียน

มิติทางปัญญา (Cognitive Presence) กระบวนการที่ผู้เรียนสร้างความหมายผ่านการไตร่ตรองและอภิปราย

ส่วนที่เป็นออนไลน์ (โดยเฉพาะ Asynchronous) เป็นพื้นที่ที่ทรงพลังสำหรับ Cognitive Presence ผู้เรียนมีเวลาในการอ่านไตร่ตรองความคิดของเพื่อน กลับกรองความคิดของตนเอง และเขียนตอบอย่างมีเหตุผล ซึ่งนำไปสู่การอภิปรายที่ลึกซึ้งกว่าการตอบสนองแบบฉับพลันในชั้นเรียน

ส่วนที่เผชิญหน้า (Face-to-Face) เหมาะสำหรับการสังเคราะห์ความคิดที่ได้จากออนไลน์ การระดมสมองอย่างรวดเร็ว และการสรุปประเด็นร่วมกัน (Resolution)

มิติทางการสอน (Teaching Presence) การออกแบบ อำนวยความสะดวก และชี้แนะกระบวนการ

การออกแบบ (Design) ครูทำหน้าที่เป็น "สถาปนิกการเรียนรู้" ออกแบบลำดับกิจกรรมทั้งออนไลน์และเผชิญหน้าให้เชื่อมโยงกันอย่างมีความหมาย

การอำนวยความสะดวก (Facilitation) ครูใช้เวทีออนไลน์ในการกระตุ้นการอภิปราย และใช้เวลาในชั้นเรียนในการให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงลึกและเป็นส่วนตัว

ดังนั้น Blended Learning จึงไม่ใช่แค่การให้ทางเลือก (Flexibility) แต่เป็นการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ **"ดีที่สุดของทั้งสองโลก"** (Best of Both Worlds) เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้โดยรวม (Vaughan, Cleveland-Innes, & Garrison, 2013)

2. การพลิกโฉมการเรียนรู้ผ่านแบบจำลอง SAMR

แบบจำลอง SAMR ของ Puentedura (2006) ช่วยให้เราเห็นว่าการบูรณาการเทคโนโลยีในรูปแบบผสมผสานสามารถนำไปสู่ความยืดหยุ่นที่แท้จริงได้อย่างไร

ระดับเสริมประสิทธิภาพ (Enhancement)

Substitution (การทดแทน) ใช้เทคโนโลยีแทนที่เครื่องมือเดิม (เช่น ใช้ PowerPoint แทนแผ่นใส) ระดับนี้แทบไม่สร้างความยืดหยุ่นใดๆ

Augmentation (การเพิ่มพูน) เทคโนโลยีเพิ่มฟังก์ชันการทำงานเล็กน้อย (เช่น ใช้วิดีโอบรรยายออนไลน์แทนการบรรยายในห้อง) ระดับนี้เริ่มให้ความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่ แต่ยังคงเป็นเพียงการเรียนรู้แบบรับถ่ายทอด (Passive Learning)

ระดับพลิกโฉม (Transformation)

Modification (การปรับเปลี่ยน) เทคโนโลยีช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ได้อย่างมีนัยสำคัญ (เช่น แทนที่จะเขียนเรียงความ นักเรียนสร้าง Podcast หรือทำ Infographic แบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์) ระดับนี้เริ่มให้ความยืดหยุ่นด้าน **"วิธีการ"** (Modality) และ **"เส้นทาง"** (Path) อย่างแท้จริง

Redefinition (การนิยามใหม่) เทคโนโลยีช่วยสร้างกิจกรรมใหม่ที่ไม่เคยทำได้มาก่อน (เช่น นักเรียนทำโครงการร่วมกับนักเรียนในต่างประเทศผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหาระดับโลกอย่างปัญหาขยะพลาสติก) ระดับนี้คือจุดสูงสุดของความยืดหยุ่น ที่การเรียนรู้ถูกปลดปล่อยจากข้อจำกัดของห้องเรียนและหลักสูตรแบบเดิม ๆ

การเรียนรู้แบบผสมผสานที่ประสบความสำเร็จคือการเดินทางจากระดับ S/A ไปสู่ M/R ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อ "สอนเนื้อหาเดิมในรูปแบบใหม่" ไปสู่การใช้เทคโนโลยีเพื่อ "สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด" และนี่คือจุดที่ปรัชญาของ Flexible Learning เบ่งบานอย่างเต็มที่ **ความท้าทายเชิงลึกและโอกาสในบริบทการศึกษาไทย**

การนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทย แม้จะมีศักยภาพสูง แต่ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมที่ยังรากลึก (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2563)

1. **ความเหลื่อมล้ำเชิงซ้อน (The Compound Digital Divide)** ไม่ใช่แค่ปัญหาการเข้าถึงอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต (First-level Divide) แต่ยังรวมถึงความเหลื่อมล้ำในทักษะดิจิทัล (Digital

Literacy) และการสนับสนุนจากครอบครัว (Second-level Divide) การออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น โดยขาดความตระหนักในเรื่องนี้ อาจยิ่งถ่างช่องว่างความไม่เท่าเทียมให้กว้างขึ้น

2. การพัฒนาครู จากผู้สอนสู่สถาปนิกการเรียนรู้ ความท้าทายที่ใหญ่ที่สุดคือการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์และบทบาทของครู การอบรมเชิงเทคนิคเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้าน **ศาสตร์การสอนสำหรับยุคดิจิทัล (Digital Pedagogy)** และทักษะการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนเชิงระบบและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง

3. ความเฉื่อยของหลักสูตรและการประเมินผล ระบบการศึกษาไทยยังคงถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมการสอบแข่งขันและการประเมินผลรวมจากส่วนกลาง (High-stakes Summative Assessment) เช่น A-Level ซึ่งส่งผลให้ครูและโรงเรียนมุ่งเน้นการ "ติวเพื่อสอบ" มากกว่าการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอนาคต การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นต้องการระบบการประเมินที่ยืดหยุ่นและเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ควบคู่กันไป (Darling-Hammond, 2006)

4. วัฒนธรรมเชิงอำนาจและอุปสรรคเชิงสถาบัน วัฒนธรรมในห้องเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลาง และนักเรียนเป็นผู้รับที่เฉื่อยยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ นอกจากนี้ ขั้นตอนการบริหารที่เทอะทะและขาดความยืดหยุ่นของสถานศึกษาก็มักจะขัดขวางการทดลองนวัตกรรมการสอนใหม่ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อน

การเปลี่ยนแปลงต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกันในทุกระดับ

1. ระดับมหภาค (นโยบายและรัฐ) โดย

1.1 สร้างหลักประกันการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access Guarantee) มองว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เป็นสาธารณูปโภคพื้นฐานทางการศึกษา

1.2 ปฏิรูประบบการประเมินผลแห่งชาติ ลดน้ำหนักการสอบส่วนกลาง และสร้าง **"ธนาคารเครื่องมือประเมินผลตามสภาพจริง"** (National Bank of Authentic Assessment Tools) ให้โรงเรียนเลือกใช้

1.3 ลงทุนในการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน สร้างระบบ **"คู่มือพัฒนาครู"** และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ระดับชาติที่มีคุณภาพ

2. ระดับกลาง (สถาบันการศึกษา) โดย

2.1 ผู้นำต้องเป็นผู้ขับเคลื่อน ผู้บริหารต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ปกป้องครูที่กล้าทดลอง และจัดสรรทรัพยากร (เวลาและงบประมาณ) เพื่อสนับสนุนนวัตกรรม

2.2 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวย จัดให้มีระบบ LMS ที่ดี, Learning Space ที่ยืดหยุ่น, และทีมสนับสนุนทางเทคนิคและการสอน (Instructional Designer)

2.3 ส่งเสริม PLC อย่างจริงจัง ทำให้ PLC เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการทำงาน ไม่ใช่ภาระงานที่เพิ่มขึ้น

3. ระดับจุลภาค (ครูและห้องเรียน)

3.1 เริ่มต้นจากก้าวที่จัดการได้ (Start Small, Scale Smart) ไม่จำเป็นต้องพลิกโฉมทุกอย่างพร้อมกัน อาจเริ่มจาก Flipped Classroom ในหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ และค่อยๆ ขยายผล

3.2 ใช้หลักการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design for Learning – UDL) ออกแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียนตั้งแต่ต้น โดยมีทางเลือกในการรับรู้ข้อมูล (Representation), การลงมือทำ (Action & Expression), และการมีส่วนร่วม (Engagement) (Rose & Meyer, 2002)

3.3 ร่วมมือและสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนแผนการสอนและแก้ไขปัญหาาร่วมกับเพื่อนครูทั้งในและนอกสถาบัน

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นไม่ใช่ยาวิเศษที่จะแก้ปัญห การศึกษาได้ทุกอย่าง แต่เป็นกระบวนทัศน์และชุดเครื่องมือที่ทรงพลังที่สุดในยุคนี้ในการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาที่มุ่งเน้น "การสอน" ไปสู่การศึกษาที่มุ่งเน้น "การเรียนรู้" อย่างแท้จริง ความสัมพันธ์เชิงบูรณาการของทั้งสองแนวคิดแสดงให้เห็นว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ไม่ใช่เป้าหมายในตัวเอง แต่เป็นเครื่องมือในการออกแบบประสบการณ์ที่สามารถปลดปล่อยศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยให้ทั้ง **โครงสร้างที่สนับสนุน (Scaffolding)** จากส่วนที่เผชิญหน้า และ **อิสรภาพในการสำรวจ (Freedom to Explore)** จากส่วนที่เป็นออนไลน์

การเดินทางสู่การศึกษาที่ผสมผสานและยืดหยุ่นของประเทศไทยนั้นเต็มไปด้วยความท้าทาย แต่ก็ยังเป็นเส้นทางที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หากต้องการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับคนรุ่นต่อไป ความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยที่สุด แต่อยู่ที่ความกล้าหาญในการทบทวนความเชื่อเดิม ๆ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาครู และการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อให้การเรียนรู้ที่เปี่ยมความหมายและเป็นของผู้เรียนอย่างแท้จริง สามารถเบ่งบานได้ในทุกพื้นที่ของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2560). Designing e-Learning: หลักการออกแบบและการสร้าง e-Learning เพื่อการเรียนการสอน. ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2564). *การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่ในการศึกษาไทย*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2563). *การออกแบบการเรียนรู้สู่สมรรถนะ*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรเชษฐ์ สันติมาลากุล. (2564). *การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในยุคปกติใหม่*. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(1), 1–13.
- Beatty, B. J. (2019). *Hybrid-Flexible course design*. Ed-Tech Books. <https://edtechbooks.org/hyflex>
- Berge, Z. L., & Collins, M. P. (2000). Perceptions of barriers to teaching in distance education. *The Quarterly Review of Distance Education*, 1(1), 40–47.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. International Society for Technology in Education.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (Eds.). (2012). *The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. John Wiley & Sons.
- Casey, D., & Wilson, P. (2005). A practical guide to providing flexible learning in further and higher education. *Infolit*.
- Chickering, A. W., & Gamson, Z. F. (1987). Seven principles for good practice in undergraduate education. *AAHE Bulletin*, 39(7), 3–7.
- Darling-Hammond, L. (2006). *Assessing teacher education: The usefulness of multiple measures for assessing program outcomes*. *Journal of Teacher Education*, 57(2), 120–138.
- Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2008). *Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines*. John Wiley & Sons.
- Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2000). Critical inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education. *The Internet and Higher Education*, 2(2–3), 87–105.
- Graham, C. R., Henrie, C. R., & Gibbons, A. S. (2014). Developing models and theory for blended learning research. In *Blended learning: Research perspectives* (Vol. 2, pp. 13–33).
- Horn, M. B., & Staker, H. (2015). *Blended: Using disruptive innovation to improve schools*. Jossey-Bass.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. Cambridge Adult Education.

- Laurillard, D. (2012). *Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology*. Routledge.
- Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. In D. Keegan (Ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 22–38). Routledge.
- Puentedura, R. R. (2006). *Transformation, technology, and education*. Hippasus.
- Reimers, F. M., & Schleicher, A. (2020). *A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020*. OECD.
- Rose, D. H., & Meyer, A. (2002). *Teaching every student in the digital age: Universal Design for Learning*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
- Shurville, S., O’Grady, T., & May, H. (2008). Educational and institutional flexibility of Australian university websites. *Campus-Wide Information Systems*, 25(4), 271–285.
- Siemens, G., & Downes, S. (2011). *Connectivism and connective knowledge*. Personal publication.
- Vaughan, N. D., Cleveland-Innes, M., & Garrison, D. R. (2013). *Teaching in blended learning environments: Creating and sustaining communities of inquiry*. Athabasca University Press.

การตีความใหม่ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติทางศาสนาและปรัชญา
จากกรอบการพัฒนาสู่ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิต

A REINTERPRETATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN
RELIGIOUS AND PHILOSOPHICAL DIMENSIONS FROM A DEVELOPMENT
FRAMEWORK TO A PHILOSOPHY OF LIFE

พระสิทธิชัย รินฤทธิ์

Phrasitthichai Rinrit

กิตติพัฒน์ ทาวงศ์ษา

Kittiphat Thawongsa

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding author, e-mail: sitthichai_nui@outlook.com

Received: 24 April 2025, Revised: 2 May 2025, Accepted: 13 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งเสนอการตีความหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ในมิติที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าการเป็นเพียงแบบจำลองทางเศรษฐกิจหรือนโยบายการพัฒนาชนบท โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ความเชื่อมโยงของ SEP กับรากฐานทางศาสนาและปรัชญาสากลอย่างเป็นระบบ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่ทบทวนพระราชดำรัส แนวคิดของนักวิชาการไทยที่สำคัญ และเทียบเคียงกับหลักการแก่นในพุทธศาสนา ปรัชญาคุณธรรมของอริสโตเติล และแนวคิดเชิงวิพากษ์ต่อระบบทุนนิยมสมัยใหม่ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า SEP ไม่ใช่เพียงกรอบการพัฒนา แต่เป็น "ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิต" (A Philosophy of Life) ที่มีลักษณะสากล โดยมีแก่นกลางสอดคล้องอย่างยิ่งกับ "มัชฌิมาปฏิปทา" ในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นทางสายกลางระหว่างความสุดโต่งของบริโภคนิยม (กามสุขัลลิกานุโยค) และความขาดแคลน (อัตตกิลมณานุโยค) นอกจากนี้ หลักการเรื่องความพอประมาณ (Moderation) ยังสะท้อนแนวคิด "ทางสายกลาง" (The Golden Mean) ของอริสโตเติลที่นำไปสู่สภาวะ "ยูไดโมนี" (Eudaimonia) หรือการมีชีวิตที่ดีงาม ในขณะเดียวกัน SEP ยังทำหน้าที่เป็นคำตอบเชิงปรัชญาต่อสภาวะ "ความแปลกแยก" (Alienation) และ "ความต้องการเทียม" (False Needs) ในสังคมสมัยใหม่ที่วิพากษ์โดยนักคิดอย่าง อี.เอฟ. ชูมัคเกอร์ และ เฮร์เบิร์ต มาร์คุเซ

การตีความใหม่นี้เสนอว่า SEP มีศักยภาพในการเป็นกรอบคิดทางเลือกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการสร้างสุขภาวะของมนุษย์ในระดับสากล ซึ่งท้าทายกระบวนทัศน์การพัฒนาที่เน้นการเติบโตทางวัตถุเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม การนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมไทยยังเผชิญความท้าทายจากการถูกทำให้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและการตีความที่ผิวเผิน ซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมความเข้าใจในระดับปรัชญาอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง, การตีความใหม่, ปรัชญาพุทธ, คุณธรรมนิยม, มัชฌิมาปฏิปทา, ยูไดโมเนีย

Abstract

This academic article proposes a reinterpretation of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) that extends beyond its conventional understanding as a mere economic model or rural development policy. It systematically analyzes and synthesizes the connections between SEP and its deeper religious and universal philosophical foundations. This documentary research reviews the royal speeches of King Bhumibol Adulyadej, concepts from key Thai scholars, and draws parallels with core Buddhist principles, Aristotelian virtue ethics, and critical theories of modern capitalism. The study reveals that SEP is not merely a development framework but a universal "philosophy of life." Its core principles strongly align with the "Middle Path" (Majjhimā Paṭipadā) in Buddhism, which navigates between the extremes of consumerism (kāmasukhallikānuyoga) and deprivation (attakilamathānuyoga). Furthermore, its principle of moderation reflects Aristotle's concept of "the Golden Mean," leading to "Eudaimonia" or human flourishing. Concurrently, SEP serves as a philosophical response to the "alienation" and "false needs" in modern society critiqued by thinkers such as E.F. Schumacher and Herbert Marcuse. This reinterpretation suggests that SEP holds the potential to be a viable alternative framework for sustainable development and human well-being on a global scale, challenging the dominant development paradigm focused solely on material growth. However, its application in Thai society faces challenges from its political instrumentalization and superficial interpretations, necessitating the promotion of a genuine philosophical understanding.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Reinterpretation, Buddhist Philosophy, Virtue Ethics, Middle Path, Eudaimonia

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับสิ่งที่นักวิชาการเรียกว่า "วิกฤตการณ์ซ้อนวิกฤตการณ์" (Polycrisis) ซึ่งไม่ใช่เพียงวิกฤตเศรษฐกิจ แต่เป็นวิกฤตที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม (ภาวะโลกร้อน, การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ), สังคม (ความเหลื่อมล้ำที่ถ่างกว้างขึ้น), และจิตวิญญาณ (ความเครียด, ภาวะหมดไฟ, การสูญเสียความหมายในชีวิต) (Jackson, 2017; Han, 2017). วิกฤตการณ์เหล่านี้ได้เปลี่ยนให้เงื่อนไขข้อจำกัดและผลกระทบเชิงลบของกระบวนการพัฒนาแบบกระแสหลักที่ครอบงำโลกมานานกว่าครึ่งศตวรรษ ซึ่งเป็นกระบวนการที่วัด "ความสำเร็จ" ด้วยอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และเชื่อว่าความสุขของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นตามระดับการบริโภคที่ไม่สิ้นสุด

ในบริบทนี้ การแสวงหา "กระบวนทัศน์ทางเลือก" (Alternative Paradigms) ได้กลายเป็นวาระสำคัญของมนุษยชาติ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแก่สังคมไทย จึงถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาในเวทีโลกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การรับรู้หลักปรัชญานี้มักถูกทำให้แคบลงและผิดเพี้ยน โดยถูกจำกัดกรอบไว้เพียงเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การพัฒนาชนบท หรือเลวร้ายที่สุดคือถูกใช้เป็นวาทกรรมทางการเมืองเพื่อสร้างภาพลักษณ์ ทำให้ศักยภาพเชิงปรัชญาที่ลึกซึ้งและมีความเป็นสากลของ SEP ถูกบดบังไป (Puntasen, 2007; Baker & Phongpaichit, 2009)

บทความวิชาการฉบับนี้จึงมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อ "อธิบาย" หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่เพื่อ "ตีความใหม่" (Reinterpret) อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งยกระดับ SEP จากการเป็นเพียง "แบบจำลองทางเศรษฐกิจ" สู่อการเป็น **"ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิต"** (A Philosophy of Life) ที่มีความลุ่มลึกและสามารถสนทนากับโลกสากลได้ การตีความใหม่นี้จะกระทำการวิเคราะห์เชิงลึก 3 ระดับ **หนึ่ง** การขุดค้นรากฐานทางศาสนา โดยเฉพาะการเทียบเคียงกับหลัก "มัชฌิมาปฏิปทา" ในพุทธปรัชญา **สอง** การสร้างบทสนทนากับปรัชญาสากล โดยเฉพาะปรัชญาคุณธรรมของอริสโตเติลและแนวคิดวิพากษ์สังคมบริโภคนิยม และ **สาม** การสำรวจการประยุกต์ใช้และความท้าทายในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย เพื่อชี้ให้เห็นทั้งศักยภาพและอุปสรรคในการทำให้ปรัชญานี้มีชีวิตขึ้นมาอย่างแท้จริง **บทวนโครงสร้างและแก่นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

เพื่อก้าวไปสู่การตีความที่ลึกซึ้งขึ้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจากความเข้าใจที่มั่นคงต่อโครงสร้างของ SEP ตามที่ถูกประมวลไว้โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งประกอบด้วย "3 ห่วง 2 เงื่อนไข" อันเป็นกรอบสำหรับการดำเนินชีวิตบน "ทางสายกลาง"

3 ห่วง (หลักการปฏิบัติ)

1. **ความพอประมาณ (Moderation)** คือสภาวะแห่งความสมดุล ไม่ตึงเกินไป (พุ่มพุ่ม, เบียดเบียด) และไม่หย่อนเกินไป (ตระหนี่, ขาดแคลน) เป็นการบริโภคและการผลิตในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น

2. **ความมีเหตุผล (Reasonableness)** คือการใช้ปัญญาในการตัดสินใจ ไม่ใช่อารมณ์หรือตัณหาเป็นที่ตั้ง การกระทำทุกอย่างต้องสามารถอธิบายเหตุและผลได้ โดยพิจารณาถึงปัจจัยรอบด้าน และผลกระทบที่จะตามมา

3. **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Prudence/Resilience)** คือการตระหนักถึงความไม่แน่นอนของโลกและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้าง "กันชน" ให้กับชีวิต ทั้งในระดับปัจเจก (การออม, การดูแลสุขภาพ, การเรียนรู้ทักษะใหม่) และระดับสังคม (ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ, ระบบสวัสดิการ)

2 เงื่อนไข (พื้นฐานที่จำเป็น)

1. **เงื่อนไขความรู้ (Knowledge)** ไม่ใช่แค่ความรู้ในตำรา แต่คือ "ปัญญา" ที่ประกอบด้วย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการนำความรู้ไปใช้

2. **เงื่อนไขคุณธรรม (Virtue)** เป็นฐานรากที่สำคัญที่สุด คือคุณค่าภายในที่กำกับการกระทำทั้งหมด เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน และที่สำคัญคือ **ความไม่โลภ** ประเวศ วะสี (2552) ได้ชี้ว่านี่ไม่ใช่ปรัชญาที่ปฏิเสธทุนนิยม แต่เป็นการ "กำกับทุนนิยมด้วยปัญญาและคุณธรรม" ในขณะที่ อภิชัย พันธเสน (Puntasen, 2007) พยายามสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จากปรัชญานี้ โดยเปลี่ยนเป้าหมายจาก "การสร้างอรรถประโยชน์สูงสุด" (Utility Maximization) ไปสู่ "การสร้างสุขภาวะที่ยั่งยืน" (Sustainable Well-being)

การตีความในมิติศาสนา เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะ "มัชฌิมาปฏิปทา" แห่งการพัฒนา

การตีความ SEP ในระดับที่ลึกซึ้งที่สุดจะเผยให้เห็นว่าปรัชญานี้ไม่ได้เกิดขึ้นในสุญญากาศ แต่หยั่งรากฐานอย่างมั่นคงในโลกทัศน์แบบพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแกนกลางทางวัฒนธรรมของสังคมไทย SEP คือการประยุกต์ใช้หลัก **มัชฌิมาปฏิปทา (The Middle Path)** เข้ากับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัยอย่างเป็นรูปธรรม

ในอัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระพุทธเจ้าทรงชี้แนะให้ละเว้นทางสุดโต่ง 2 สาย คือ

1. **กามสุขัลลิกานุโยค** การมัวเมาในกามสุข การแสวงหาความสุขจากการเสพวัตถุอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งในโลกสมัยใหม่ นี่คือภาพสะท้อนของ **ลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism)** ที่ขับเคลื่อนด้วยความโลภ (โลภะ) และความอยาก (ตัณหา) อย่างไม่จบสิ้น

2. อัตตกลิณณโยค การทรมานตนให้ลำบากโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งในบริบทการพัฒนา อาจเทียบเคียงได้กับการปฏิเสธความเจริญทางวัตถุอย่างสิ้นเชิง หรือการยอมจำนนต่อสภาวะ **ความขาดแคลน (Deprivation)**

SEP ในฐานะ "ทางสายกลาง" จึงไม่ใช่การกลับไปสู่ยุคหินหรือปฏิเสธเทคโนโลยี แต่คือการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ เป็นการใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการบรรลุชีวิตที่ดีงาม ไม่ใช่การตกเป็นทาสของเศรษฐกิจ หลักการ 3 ห่วง สามารถถอดรหัสผ่านพุทธปรัชญาได้ดังนี้

1. ความพอประมาณหรือสันโดษ (Contentment) ความพอประมาณไม่ใช่ความขี้เกียจ แต่คือการรู้จัก **สันโดษ** ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2551) อธิบายว่ามี 3 ระดับ คือ 1) ยินดีตามที่ตนมี 2) ยินดีตามกำลังของตน และ 3) ยินดีตามที่สมควรแก่ภาวะของตน มันคือการบริโภคนิยมด้วยปัญญา ไม่ใช่การบริโภคเพื่อโอ้อวดหรือกลบเกลื่อนความว่างเปล่าภายใน

2. ความมีเหตุผลหรือโยนิโสมนสิการ (Wise Reflection) คือการใช้ปัญญาพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามเหตุปัจจัย ไม่ใช่ตามความอยากหรือความเชื่อที่ไร้การไตร่ตรอง การตัดสินใจทางธุรกิจหรือการใช้จ่ายส่วนตัวภายใต้หลัก SEP จึงต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้านถึงผลกระทบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม

3. การมีภูมิคุ้มกัน หรืออภัยมาหะ (Heedfulness) คือความไม่ประมาท อันเป็นหัวใจของคำสอนในพุทธศาสนา การตระหนักว่าทุกสิ่งไม่เที่ยง (อนิจจัง) และไม่แน่นอน ทำให้เราต้องเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยงต่างๆ การออม การลงทุนอย่างรอบคอบ การดูแลสุขภาพ การพัฒนาทักษะ ล้วนเป็นรูปธรรมของความไม่ประมาทในทางเศรษฐกิจ

การตีความนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักคิดพุทธศาสนาเชิงสังคม (Engaged Buddhists) อย่าง สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (Sivaraksa, 1999) ที่มองว่าศาสนาต้องไม่จำกัดอยู่แค่ในวัด แต่ต้องทำหน้าที่วิพากษ์โครงสร้างสังคมที่ไม่เป็นธรรมและเสนอทางออกที่สร้างสรรค์

บทสนทนากับปรัชญาสากล เสี่ยงสะท้อนของ SEP ในโลกตะวันตก

ศักยภาพของ SEP จะปรากฏชัดขึ้นเมื่อเรานำไปวางบนเวทีสนทนากับปรัชญาสากล ซึ่งจะเห็นความสอดคล้องที่น่าสนใจและลึกซึ้ง

1. เศรษฐกิจพอเพียงกับปรัชญาคุณธรรมของอริสโตเติล หนทางสู่ Eudaimonia
มีความคล้ายคลึงอย่างยิ่งระหว่างเป้าหมายของ SEP กับเป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามแนวคิดของ **อริสโตเติล (Aristotle)** ซึ่งก็คือ **ยูไดโมเนีย (Eudaimonia)** คำนี้มักถูกแปลว่า "ความสุข" แต่มีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น คือ "การมีชีวิตที่ดี" "การเจริญงอกงาม" หรือ "การที่มนุษย์ได้แบ่งบานเต็มตามศักยภาพ" (Human Flourishing) (Aristotle, trans. 2004) อริสโตเติลเชื่อว่ายูไดโมเนียไม่ได้เกิดจากการมีทรัพย์สินหรือเกียรติยศ แต่เกิดจากการใช้ชีวิตอย่างมีคุณธรรม (Virtue) ผ่านการใช้เหตุผล

หัวใจของปรัชญาคุณธรรมของเขาคือหลัก **"ทางสายกลาง"** (The Golden Mean) ที่เชื่อว่าคุณธรรมคือสภาวะที่สมดุลระหว่างความสุดโต่งสองด้าน เช่น ความกล้าหาญ คือทางสายกลางระหว่างความขี้ขลาดกับความบ้าบิ่น

หลัก **"ความพอประมาณ"** ของ SEP คือการนำ The Golden Mean มาประยุกต์ใช้กับชีวิตทางเศรษฐกิจโดยตรง มันคือคุณธรรมของการบริโภคและการผลิตที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความตระหนี่ (ที่บั่นทอนคุณภาพชีวิต) กับความฟุ่มเฟือย (ที่สร้างหนี้สินและความไม่ยั่งยืน) ดังนั้น การปฏิบัติตาม SEP จึงเป็นหนทาง (Means) ไปสู่เป้าหมาย (End) ที่คล้ายคลึงกับยูโดโมเนีย คือ **การมีสุขภาวะที่มั่นคงและดีงาม** ซึ่งเป็นแนวคิดที่นักปรัชญาร่วมสมัยอย่าง มาร์ธา นุสส์บาม (Nussbaum, 2011) ได้พัฒนาต่อยอดและมีความใกล้เคียงกับแนวทางของ อมรรตยะ เสน

2. เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะคำวิพากษ์และทางออกจาก "ความแปลกแยก"

SEP ยังสามารถถูกตีความในฐานะคำตอบต่อสภาวะ **"ความแปลกแยก"** (Alienation) ที่เป็นปัญหาใจกลางของสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ **อี.เอฟ. ชูมัคเกอร์ (E.F. Schumacher)** ในผลงานอมตะ *Small Is Beautiful* (1973) ได้วิพากษ์ **"ความใหญ่โต"** (Gigantism) ของระบบเศรษฐกิจที่ทำให้มนุษย์แปลกแยกจากผลผลิตของตนเอง จากธรรมชาติ และจากเพื่อนมนุษย์ เขาเสนอ **"เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ"** (Buddhist Economics) ที่เน้นความเรียบง่าย การทำงานที่มีความหมาย และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ซึ่งหลักการเหล่านี้คือหัวใจของ SEP

ในขณะที่นักคิดสำนักแฟรงก์เฟิร์ตอย่าง **เฮร์เบิร์ต มาร์คูเซ (Herbert Marcuse)** ใน *One-Dimensional Man* (1964) ชี้ว่าสังคมบริโภคนิยมสร้าง **"ความต้องการเทียม"** (False Needs) ขึ้นมาผ่านการโฆษณาและการตลาด เพื่อให้ผู้คนวิ่งไล่ตามสิ่งที่ไม่เคยเติมเต็มความสุขที่แท้จริงได้ SEP ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางปรัชญาในการ **"ปลดแอก"** ตนเองจากความต้องการเทียมเหล่านี้ โดยเชิญชวนให้เรากลับมาใช้ **"ความมีเหตุผล"** เพื่อตั้งคำถามพื้นฐานว่า **"อะไรคือความต้องการที่แท้จริงของเรา?"** และ **"อะไรคือชีวิตที่ดีสำหรับเรา?"**

การประยุกต์ใช้และความท้าทายในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

แม้ SEP จะมีศักยภาพเชิงปรัชญาที่สูงส่ง แต่เมื่อนำมาสู่ภาคปฏิบัติในสังคมไทยกลับเผชิญกับความท้าทายและข้อถกเถียงมากมาย

1. การประยุกต์ใช้ในระดับต่างๆ

ระดับปัจเจกบุคคลและครัวเรือน รูปแบบที่ชัดเจนที่สุดคือการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การวางแผนการเงิน การออม การลดหนี้ที่ไม่จำเป็น และการบริโภคอย่างมีสติ หลายคนนำไปประยุกต์ใช้กับการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายขึ้น (Minimalism) การเลือกซื้อสินค้าที่สนับสนุนชุมชนหรือเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ระดับชุมชนและธุรกิจ เกิด "ธุรกิจเพื่อสังคม" (Social Enterprise) ที่ไม่ได้มุ่งหวังกำไรสูงสุด แต่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและพึ่งพาตนเอง บริษัทขนาดใหญ่บางแห่งเริ่มนำหลักการไปใช้ในการสร้าง "การพัฒนาที่ยั่งยืน" (Sustainability) เช่น การดูแลพนักงานอย่างดี การจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ และการทำธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล

ระดับนโยบายรัฐ รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้นำ SEP บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่การนำไปปฏิบัติมักมีลักษณะเป็นโครงการแยกส่วนมากกว่าการบูรณาการเข้ากับนโยบายเศรษฐกิจมหภาคทั้งหมด

2. ความท้าทายและข้อวิพากษ์

1. **การถูกทำให้เป็นเครื่องมือทางการเมือง (Political Instrumentalization)** ดังที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2549) ได้เคยวิพากษ์ไว้ SEP มักถูกชนชั้นนำและรัฐนำไปใช้เป็นวาทกรรมเพื่อส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและลดทอนความต้องการเรียกร้องสวัสดิการหรือความเป็นธรรมทางโครงสร้าง โดยผลักภาระไปที่ปัจเจกบุคคลให้ "พอเพียง" กับสิ่งที่มีอยู่ ทั้งที่ปัญหาความเหลื่อมล้ำเกิดจากโครงสร้างที่ไม่เป็นธรรม

2. **การตีความที่ผิวเผินและหยุดนิ่ง** SEP มักถูกทำให้เป็นภาพจำของการ "กลับไปทำนา" หรือใช้ชีวิตแบบสมถะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคมเมือง ทำให้คนรุ่นใหม่รู้สึกว่ปรัชญานี้ล้าสมัยและไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง การขาดการตีความให้เข้ากับบริบทที่หลากหลาย (เช่น สำหรับฟรีแลนซ์ สำหรับคนทำงานในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล) เป็นอุปสรรคสำคัญ

3. **ความขัดแย้งกับกระแสหลักของสังคม** สังคมไทยยังคงถูกขับเคลื่อนด้วยวัฒนธรรมบริโภคนิยมอย่างเข้มข้น ระบบการศึกษาและการให้คุณค่าทางสังคมยังคงยกย่องความสำเร็จที่วัดได้จากวัตถุและสถานะทางเศรษฐกิจ ทำให้การใช้ชีวิตแบบพอเพียงกลายเป็นเรื่องที่ต้อง "ว่ายทวนกระแส" ซึ่งต้องใช้ความเข้มแข็งทางจิตใจสูง

4. **ปัญหาเชิงโครงสร้าง** การที่ปัจเจกบุคคลจะใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้นั้น ต้องอาศัยโครงสร้างทางสังคมที่เอื้ออำนวยด้วย เช่น ระบบขนส่งสาธารณะที่ดีเพื่อลดการพึ่งพารถยนต์ส่วนตัว ระบบสวัสดิการที่มั่นคงเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ชีวิต หรือการเข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นธรรมสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก การเรียกร้องให้คนพอเพียงโดยไม่ปฏิรูปโครงสร้างเหล่านี้จึงเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่สมบูรณ์

บทสรุป: การเดินทางสู่ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิตที่แท้จริง

การตีความหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมิติที่ลึกซึ้งขึ้นผ่านแว่นของศาสนาและปรัชญาสากลได้เผยให้เห็นว่า SEP ไม่ใช่เรื่อง "เฉพาะของไทย" หรือเป็นเพียงนโยบายเศรษฐกิจ แต่คือ **"ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิต"** ที่มีคำตอบให้กับปัญหาารวมสมัยของมนุษยชาติ

ในฐานะ **มัชฌิมาปฏิปทาประยุกต์**, SEP คือแนวทางปฏิบัติเพื่อออกจากกับดักของบริโณค นิยมที่นำมาซึ่งความทุกข์และความไม่ยั่งยืน

ในฐานะ **ปรัชญาคุณธรรม**, SEP คือหนทางสู่ "ยูโดโมเนีย" หรือชีวิตที่ดั่งงามและเบ่งบาน ที่ซึ่งความสุขไม่ได้ผูกติดกับวัตถุ แต่ผูกติดกับการใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผลและคุณธรรม

ในฐานะ **คำวิพากษ์ความทันสมัย**, SEP คือเครื่องมือในการปลดปล่อยตัวเองจากความแปลกแยกและความต้องการเทียม เพื่อค้นหาความหมายที่แท้จริงของชีวิต

อย่างไรก็ตาม การจะทำให้ปรัชญาอันลึกซึ้งนี้กลายเป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องก้าวข้ามความท้าทายสำคัญ 2 ประการ คือ **หนึ่ง** ต้องปลดปล่อย SEP จากการถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและตีความอย่างผิวเผิน และ **สอง** ต้องมีการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างควบคู่ไปกับการส่งเสริมในระดับปัจเจกบุคคล

อนาคตของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้อยู่ที่การท่องจำ "3 ห่วง 2 เงื่อนไข" แต่อยู่ที่การที่สังคมไทยสามารถนำแก่นปรัชญาเรื่อง "การแสวงหาความพอดีด้วยปัญญาและคุณธรรม" มาใช้ในการตั้งคำถามและออกแบบวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของตนเองใหม่ เพื่อสร้างอนาคตที่สมดุล ยั่งยืน และเป็นธรรมสำหรับทุกคนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2552). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม: แนวทางพลิกพื้นเศรษฐกิจสังคม*. หมอชาวบ้าน.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. สำนักพิมพ์พลีธัมม์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2007). *Sufficiency Economy Philosophy: A Legacy of Sustainable Development from Thailand*. NESDC.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2549). *วัฒนธรรมความจน*. มติชน.

Aristotle. (2004). *The Nicomachean Ethics* (J. A. K. Thomson, Trans.; H. Tredennick, Rev.). Penguin Classics. (Original work published ca. 350 B.C.E.)

Jackson, T. (2017). *Prosperity without growth: Foundations for the economy of tomorrow* (2nd ed.). Routledge.

Marcuse, H. (1964). *One-dimensional man: Studies in the ideology of advanced industrial society*. Beacon Press.

Nussbaum, M. C. (2011). *Creating capabilities: The human development approach*. The Belknap Press of Harvard University Press.

- Payutto, P. A. (1993). *Buddhist economics: A middle way for the market place*. Buddhaddhamma Foundation.
- Puntasen, A. (2007). Sufficiency economy: A contribution to the theory of development. *Journal of Social Research, Chulalongkorn University*, 30(1), 1–28.
- Schumacher, E. F. (1973). *Small is beautiful: Economics as if people mattered*. Blond & Briggs.
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Sivaraksa, S. (1999). *Global healing: Essays and interviews on structural violence, social development, and spiritual transformation*. Thai Inter-Religious Commission for Development.
- Baker, C., & Phongpaichit, P. (2009). *A history of Thailand* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Byung-Chul Han. (2017). *The burnout society*. Stanford University Press.

การเพิ่มทักษะการเขียนเรียงความโดยใช้แนวทางการเขียนแบบเน้นกระบวนการ

THE DEVELOPMENT OF ESSAY WRITING SKILLS THROUGH

A PROCESS-BASED WRITING APPROACH

พรพิมล เพ็งประภา

Phonpimon Phengprapha

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

*Corresponding author, e-mail: Phengprapha.p@gmail.com

Received: 24 April 2025, Revised: 3 May 2025, Accepted: 15 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ (Process-Based Writing Approach) 2) วิเคราะห์ขั้นตอนและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความตามแนวทางดังกล่าว และ 3) นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับผู้สอนภาษาไทยในการยกระดับความสามารถในการเขียนของผู้เรียน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของนักวิชาการด้านการสอนเขียนคนสำคัญ เช่น Donald Murray, Peter Elbow, Janet Emig และ Nancy Sommers รวมถึงงานวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องในบริบทของประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการเป็นปรัชญาการสอนที่เปลี่ยนมุมมองจากการให้ความสำคัญกับ "ผลผลิต" (Product) ที่สมบูรณ์แบบในขั้นตอนสุดท้าย มาสู่การให้ความสำคัญกับ "กระบวนการ" (Process) ที่ผู้เขียนใช้ในการสร้างสรรค์งานเขียนขึ้นมา โดยประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการเขียน (Pre-writing) 2) การลงมือเขียนร่าง (Drafting) 3) การปรับปรุงแก้ไข (Revising) 4) การตรวจทาน (Editing) และ 5) การนำเสนอหรือเผยแพร่ (Publishing) แนวทางนี้ช่วยลดความวิตกกังวลในการเขียนของผู้เรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมการวิจารณ์งานของเพื่อน (Peer Review) และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเขียน

ในระยะยาว บทบาทของผู้สอนจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้พิพากษามาเป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

บทความนี้ได้เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ในระดับเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การออกแบบกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ไปจนถึงแนวทางการประเมินผลที่สอดคล้องกับปรัชญาของแนวทางดังกล่าว ซึ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนามากกว่าการตัดสินคุณค่าแต่เพียงอย่างเดียว อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและมีความหมายอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การสอนเขียน, การเขียนเรียงความ, แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ, ทักษะการเขียน

Abstract

This academic article aims to 1) study the concepts, theories, and principles of the Process-Based Writing Approach, 2) analyze the instructional steps and techniques for developing essay writing skills using this approach, and 3) propose practical guidelines for Thai language teachers to enhance students' writing proficiency. This study is a documentary research, synthesizing information from the works of prominent writing scholars such as Donald Murray, Peter Elbow, Janet Emig, and Nancy Sommers, as well as related research and academic articles in the Thai context.

The findings indicate that the process-based writing approach is a pedagogical philosophy that shifts the focus from the final, polished "product" to the "process" that writers engage in to create a text. It consists of five key stages: 1) Pre-writing, 2) Drafting, 3) Revising, 4) Editing, and 5) Publishing. This approach helps reduce students' writing anxiety, promotes critical thinking, fosters collaboration through peer review activities, and cultivates a positive long-term attitude towards writing. The teacher's role transforms from that of a judge to a facilitator and coach.

This article presents concrete classroom application guidelines, from designing activities for each stage to assessment methods that align with the approach's philosophy, emphasizing assessment for development rather than solely for evaluation. This will be beneficial for teachers in

adapting and implementing strategies to develop students' essay writing skills in a more effective and meaningful way.

Keywords: Writing Instruction, Essay Writing, Process–Based Writing Approach, Writing Skills

บทนำ (Introduction)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทักษะการเขียนถือเป็นหนึ่งในทักษะการสื่อสารที่จำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึก แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญของการคิดเชิงวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินข้อมูล การเขียนเรียงความ ซึ่งเป็นรูปแบบการเขียนพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องฝึกฝน นับเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งต้องอาศัยทั้งความสามารถทางภาษา การจัดลำดับความคิด และการสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนเขียนในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาหลายประการ ผู้เรียนจำนวนมากมองว่าการเขียนเป็นเรื่องยาก น่าเบื่อ และเต็มไปด้วยความวิตกกังวล (Flower & Hayes, 1981) พวกเขามักขาดกลยุทธ์ในการสร้างสรรค์งานเขียน ทำให้งานเขียนขาดความคิดริเริ่ม เนื้อหาไม่เป็นระบบ และมีข้อบกพร่องทางภาษาอยู่บ่อยครั้ง

ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งมีรากฐานมาจากการจัดการเรียนการสอนเขียนแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า "แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นผลผลิต" (Product-Based Approach) ซึ่งมุ่งเน้นที่ผลงานสำเร็จรูปชิ้นสุดท้ายเป็นหลัก ผู้สอนมักมอบหัวข้อให้ผู้เรียนเขียนและส่งงานในครั้งเดียว จากนั้นผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจแก้ข้อผิดพลาดและให้คะแนน แนวทางนี้มักละเลยกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นระหว่างการเขียน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจว่างานเขียนที่ดีเกิดขึ้นได้อย่างไร พวกเขามองว่าการเขียนคือการ "ทำข้อสอบ" ที่มีถูกมีผิด มากกว่าจะเป็นกระบวนการสำรวจและค้นพบความคิดของตนเอง (Sommers, 1980)

ด้วยเหตุนี้ นักการศึกษาและนักวิชาการด้านการสอนเขียนจึงได้เสนอทางเลือกใหม่ที่เรียกว่า "แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ" (Process-Based Writing Approach) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1970 โดยมีนักคิดคนสำคัญอย่าง Janet Emig, Donald Murray, และ Peter Elbow เป็นผู้บุกเบิก แนวทางนี้เปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการมองการเขียนเป็นการสร้าง "ผลิตภัณฑ์" ไปสู่การมองการเขียนในฐานะ "กระบวนการ" ที่เกิดซ้ำและวนกลับไปมา (Recursive) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้

วางแผน, ร่าง, ปรับปรุง, และแก้ไขงานของตนหลายครั้งก่อนจะได้ผลงานฉบับสมบูรณ์ ปรัชญานี้เชื่อว่าทุกคนสามารถเป็นนักเขียนที่ดีได้ หากได้รับการชี้แนะผ่านกระบวนการที่ถูกต้อง

บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งที่จะสำรวจและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของผู้เรียนให้มีคุณภาพและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเขียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของบทความ

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ
2. เพื่อวิเคราะห์ขั้นตอนและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความตามแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้และการประเมินผลสำหรับผู้สอนในการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของผู้เรียน

ขอบเขตของบทความ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการเชิงปริทัศน์ (Review Article) ที่มุ่งเน้นการรวบรวม สังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ทั้งของนักวิชาการต่างประเทศและในประเทศไทย เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์และนำเสนอแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้สอน

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อแนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความโดยใช้แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ จำเป็นต้องทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการเขียนเรียงความ

การเขียนเรียงความ คือ รูปแบบการเขียนร้อยแก้วที่ผู้เขียนนำเสนอความคิด ความรู้ หรือทัศนะต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีระบบ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป (ทศนา แคมมณี, 2560) หัวใจสำคัญของเรียงความที่ดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับความถูกต้องทางไวยากรณ์ แต่ยังรวมถึงความชัดเจนของประเด็นหลัก (Thesis Statement) การให้เหตุผลสนับสนุนที่หนักแน่น และการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างมีเอกภาพและสัมพันธภาพ

ความสำคัญของการเขียนเรียงความนั้นมีมากกว่าการเป็นเพียงแบบฝึกหัดในชั้นเรียน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking Skills) กล่าวคือ ผู้เขียนต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล, สังเคราะห์ความคิดที่หลากหลาย, และประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลเพื่อสร้างเป็นข้อโต้แย้งของตนเอง (วิภาวรรณ พิณิจ, 2562) ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและการทำงานในโลกยุคปัจจุบัน

2. เปรียบเทียบแนวทางการสอนเขียน: แบบเน้นผลผลิต (Product) และแบบเน้นกระบวนการ (Process)

เพื่อทำความเข้าใจคุณค่าของแนวทางแบบเน้นกระบวนการ การเปรียบเทียบกับแนวทางดั้งเดิมจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นผลผลิตและแบบเน้นกระบวนการ

ประเด็นเปรียบเทียบ	แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นผลผลิต (Product-Based Approach)	แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ (Process-Based Approach)
ปรัชญาหลัก	งานเขียนที่ดีเกิดจากการเลียนแบบต้นแบบที่ถูกต้อง	งานเขียนที่ดีเกิดจากกระบวนการค้นพบและพัฒนาความคิด
จุดเน้น	ผลงานเขียนฉบับสมบูรณ์ (Final Product)	กระบวนการและขั้นตอนในการเขียน (Writing Process)
บทบาทผู้สอน	ผู้พิพากษา, ผู้ตรวจแก้ข้อผิดพลาด (Judge, Corrector)	ผู้อำนวยความสะดวก, ผู้ให้คำปรึกษา (Facilitator, Coach)
บทบาทผู้เรียน	ผู้รับความรู้, ผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง (Passive Receiver)	ผู้สร้างสรรค์งาน, ผู้ตัดสินใจ (Active Writer, Decision-maker)
การประเมิน	การให้คะแนนจากผลงานชิ้นสุดท้าย มักเน้นที่ความถูกต้องของภาษา	ประเมินทั้งกระบวนการและผลงาน (เช่น แฟ้มสะสมงาน, การมีส่วนร่วม) ใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ที่หลากหลาย
กิจกรรมหลัก	การวิเคราะห์แบบอย่าง, การฝึกฝนตามโครงสร้าง, การเขียนส่งครั้งเดียว	การระดมสมอง, การทำโครงร่าง, การเขียนร่าง, การวิจารณ์งานเพื่อน, การแก้ไข

(ดัดแปลงจาก Raimes, 1983)

จากตารางจะเห็นได้ว่าแนวทางแบบเน้นกระบวนการได้เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการสอนเขียนไปอย่างสิ้นเชิง โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะ "ผู้เขียน" ที่มีความคิดและเสียงเป็นของตนเอง

3. รากฐานทางความคิดและปรัชญาของแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

แนวคิดนี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอย แต่มีรากฐานมาจากการวิจัยและการศึกษาที่สำคัญหลายชิ้นในช่วงทศวรรษ 1970–1980

Janet Emig (1971) ในงานวิจัยคลาสสิกเรื่อง "The Composing Processes of Twelfth Graders" ถือเป็นผู้บุกเบิกคนสำคัญ เธอได้ศึกษากระบวนการคิดของนักเรียนขณะเขียนโดยใช้วิธีการคิดดัง (Think-aloud Protocol) และพบว่า การเขียนไม่ใช่กระบวนการที่เป็นเส้นตรง (Linear) แต่เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เกิดซ้ำ วนกลับไปมา (Recursive) ผู้เขียนจะมีการวางแผน, ร่าง, และทบทวนความคิดสลับกันไปตลอดกระบวนการ งานของ Emig ได้ท้าทายความเชื่อเดิม ๆ และเปิดประตูสู่การศึกษา "กระบวนการ" เขียนอย่างจริงจัง

Donald Murray (1982) ซึ่งมักได้รับการยกย่องว่าเป็น "บิดาแห่งการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ" ได้สรุปปรัชญาสำคัญไว้ในบทความ "Teaching Writing as a Process Not Product" เขากล่าวว่า "การเขียนคือการเขียนใหม่" (Writing is rewriting) ซึ่งเน้นย้ำความสำคัญของขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Revision) Murray เสนอว่าผู้สอนควรมองนักเรียนในฐานะนักเขียนฝึกหัด และชั้นเรียนควรเป็นเสมือน "ห้องปฏิบัติการของนักเขียน" (Writer's Workshop) ที่ซึ่งผู้เรียนสามารถทดลอง, ล้มเหลว, และเรียนรู้จากกระบวนการเขียนได้อย่างปลอดภัย

Peter Elbow (1973) ในหนังสือ "Writing Without Teachers" ได้นำเสนอเทคนิคที่ทรงพลังอย่าง "การเขียนอย่างอิสระ" (Freewriting) ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เขียนเขียนอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องกังวลเรื่องความถูกต้องของภาษาหรือโครงสร้าง เพื่อปลดปล่อยความคิดที่ถูกปิดกั้นและค้นหา "แก่นของความคิด" (Center of Gravity) ที่แท้จริงของตนเอง แนวคิดของ Elbow ช่วยลดความกลัวหน้ากระดาษที่ว่างเปล่า (Fear of the blank page) และส่งเสริม "เสียง" (Voice) ที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้เขียน

Nancy Sommers (1980) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับปรุงแก้ไข (Revision Strategies) ระหว่างนักเขียนมือใหม่ (นักศึกษา) และนักเขียนผู้มีประสบการณ์ (นักเขียนอาชีพ) และพบความแตกต่างที่สำคัญ นักเขียนมือใหม่มักมองว่าการแก้ไขคือการ "ตรวจคำผิด" หรือเปลี่ยนคำศัพท์เล็กๆ น้อยๆ ในขณะที่นักเขียนผู้มีประสบการณ์มองการแก้ไขเป็นการ "มองใหม่" (Re-seeing) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง, ประเด็นหลัก, และมุมมองของงานเขียนทั้งหมด การค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า

ผู้สอนจำเป็นต้องสอนกลยุทธ์การปรับปรุงแก้ไขในระดับ "มหภาค" (Global Revision) ไม่ใช่แค่ระดับ "จุลภาค" (Local Revision)

ขั้นตอนของการเขียนแบบเน้นกระบวนการ (The Stages of the Writing Process)

แม้ว่านักวิชาการจะนำเสนอรายละเอียดที่แตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยทั่วไปแล้ว แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน ซึ่งไม่ได้เรียงลำดับเป็นเส้นตรงอย่างตายตัว แต่สามารถเกิดขึ้นสลับไปมาได้ตามธรรมชาติของการเขียน

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการเขียน (Pre-writing / Invention)

นี่คือขั้นตอนของการ "ค้นหาและรวบรวมความคิด" ก่อนที่จะลงมือเขียนเป็นประโยคหรือย่อหน้าอย่างจริงจัง เป้าหมายคือการสำรวจหัวข้อ, กำหนดประเด็น, และวางแผนโครงสร้างของงานเขียน เทคนิคที่นิยมใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่

การระดมสมอง (Brainstorming) การจดทุกความคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อออกมาให้มากที่สุด โดยยังไม่ตัดสินว่าดีหรือไม่ดี อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

การเขียนอย่างอิสระ (Freewriting) ตามแนวคิดของ Peter Elbow คือการเขียนต่อเนื่องโดยไม่หยุดเป็นเวลา 5-10 นาที เพื่อให้ความคิดล้นไหลออกมา

การทำแผนที่ความคิด (Mind Mapping / Clustering) การเขียนหัวข้อหลักไว้ตรงกลางแล้วโยงเส้นไปยังความคิดย่อย ๆ ที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้เห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงของข้อมูล

การทำโครงเรื่อง (Outlining) การจัดลำดับความคิดที่ได้จากการระดมสมองให้เป็นระบบ โดยกำหนดว่าอะไรคือประเด็นหลัก อะไรคือประเด็นย่อย และจะเรียงลำดับการนำเสนออย่างไร

ขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยลดอาการ "เขียนไม่ออก" (Writer's Block) และทำให้ผู้เขียนมีทิศทางที่ชัดเจนก่อนเริ่มลงมือเขียนร่างจริง

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือเขียนร่าง (Drafting)

ขั้นตอนนี้คือการเปลี่ยนความคิดและโครงเรื่องให้กลายเป็นงานเขียนฉบับร่าง (First Draft) เป้าหมายหลักของขั้นตอนนี้คือ การถ่ายทอดความคิดลงบนกระดาษให้ได้มากที่สุด โดยยังไม่ต้องกังวลเรื่องความสมบูรณ์แบบของภาษา, การสะกดคำ, หรือเครื่องหมายวรรคตอน Donald Murray (1982) เรียกขั้นตอนนี้ว่า "ร่างแห่งการค้นพบ" (Discovery Draft) เพราะบ่อยครั้งที่ผู้เขียนจะค้นพบความคิดใหม่ๆ หรือมุมมองที่เปลี่ยนไปในระหว่างที่กำลังเขียน

ผู้สอนควรเน้นย้ำกับผู้เรียนว่าร่างแรกไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบ และสนับสนุนให้พวกเขาเขียนอย่างรวดเร็วเพื่อรักษาโมเมนตัมของความคิด การหยุดเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ ในขั้นตอนนี้อาจขัดขวางกระบวนการสร้างสรรค์ได้

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงแก้ไข (Revising)

ขั้นตอนนี้คือหัวใจสำคัญของแนวทางการเขียนแบบเน้นกระบวนการ และเป็นขั้นตอนที่นักเขียนมือใหม่มักจะละเลยมากที่สุด การปรับปรุงแก้ไขไม่ใช่การตรวจคำผิด แต่เป็นการ "มองใหม่" (Re-seeing) เพื่อพัฒนางานเขียนในระดับมหภาค (Global/Macro-level) โดยพิจารณาในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (Sommers, 1980)

ความคิดและเนื้อหา (Ideas and Content) ประเด็นหลักชัดเจนหรือไม่? มีเหตุผลและหลักฐานสนับสนุนเพียงพอหรือไม่? เนื้อหาน่าสนใจและตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่?

การจัดลำดับ (Organization) โครงสร้างของเรียงความ (คำนำ, เนื้อเรื่อง, สรุป) สมเหตุสมผลหรือไม่? การเรียงลำดับย่อหน้าเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีเหตุผลหรือไม่?

เอกภาพและสัมพันธภาพ (Unity and Coherence) ทุกส่วนของงานเขียนสอดคล้องกับประเด็นหลักหรือไม่? มีการใช้คำเชื่อม (Transitions) เพื่อให้การอ่านสันทัดหรือไม่?

กลุ่มผู้อ่าน (Audience) งานเขียนนี้เหมาะสมกับผู้อ่านเป้าหมายหรือไม่? ใช้ภาษาและน้ำเสียงที่เหมาะสมหรือไม่?

กิจกรรมสำคัญในขั้นตอนนี้คือ การวิจารณ์งานของเพื่อน (Peer Review / Peer Response) ซึ่งผู้เรียนจะได้แลกเปลี่ยนงานเขียนร่างของตนกับเพื่อน และให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) แก่กันโดยใช้แบบประเมินหรือคำถามชี้นำที่ผู้สอนเตรียมไว้ กิจกรรมนี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้เขียนได้รับมุมมองใหม่ๆ เกี่ยวกับงานของตน แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิพากษ์ของผู้ให้คำวิจารณ์อีกด้วย นอกจากนี้ การประชุมรายบุคคลระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (Teacher-Student Conference) ก็เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการให้คำแนะนำเชิงลึกและเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจทาน (Editing / Proofreading)

หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและโครงสร้างในภาพรวมแล้ว ขั้นตอนนี้จะมุ่งเน้นไปที่ความถูกต้องในระดับจุลภาค (Local/Micro-level) หรือที่เรียกว่า "ความเรียบร้อยของงานเขียน"

(Surface Features) เป้าหมายคือการขัดเกลางานเขียนให้พร้อมสำหรับการนำเสนอ โดยตรวจสอบในประเด็นต่อไปนี้

การสะกดคำ (Spelling)

ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค (Grammar and Sentence Structure)

เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)

การเลือกใช้คำ (Word Choice)

รูปแบบการพิมพ์ (Formatting)

เทคนิคที่ช่วยในการตรวจทาน เช่น การอ่านออกเสียง, การอ่านงานเขียนจากหลังมาหน้า, หรือการให้เพื่อนช่วยอ่านเพื่อหาข้อผิดพลาดที่ตนเองอาจมองข้ามไป

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอหรือเผยแพร่ (Publishing / Sharing)

ขั้นตอนสุดท้ายนี้คือการนำผลงานที่ผ่านการขัดเกลาอย่างดีแล้วไปสู่สายตาของผู้อ่าน การเผยแพร่ทำให้การเขียนมีความหมายและมีเป้าหมายที่แท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงการบ้านที่ส่งให้ครูตรวจ การเผยแพร่สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น

การอ่านผลงานให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง

การจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็กของห้องเรียน

การส่งไปตีพิมพ์ในวารสารของโรงเรียน

การเผยแพร่บนบล็อก (Blog) หรือเว็บไซต์ของห้องเรียน

ขั้นตอนนี้ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้เขียน และทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ "ชุมชนนักเขียน" (Community of Writers)

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความ (Practical Applications)

การนำทฤษฎีการเขียนแบบเน้นกระบวนการไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน โดยผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายมาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมและผู้อำนวยความสะดวก ต่อไปนี้คือแนวทางการประยุกต์ใช้ในแต่ละขั้นตอน

1. การออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียน

ขั้นที่ 1 การเตรียมการเขียน (Pre-writing)

กิจกรรม "สถานีระดมความคิด" (Brainstorming Stations)

วิธีการ แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ และจัดสถานีตามเทคนิคการเตรียมการเขียนต่างๆ เช่น สถานีแผนที่ความคิด, สถานีเขียนอิสระ, สถานีรายการคำถาม (5W1H: Who, What, Where, When, Why, How) ให้แต่ละกลุ่มหมุนเวียนไปตามสถานีเพื่อรวบรวมความคิดเกี่ยวกับหัวข้อเรียงความที่กำหนด

บทบาทผู้สอน เดินสังเกตการณ์, กระตุ้นให้เกิดความคิด, และให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนติดขัด

ขั้นที่ 2 การลงมือเขียนร่าง (Drafting)

กิจกรรม "ชั่วโมงเขียนเงียบ" (Quiet Drafting Hour)

วิธีการ จัดสรรเวลาในคาบเรียน (เช่น 30-40 นาที) ให้นักเรียนทุกคนได้มีสมาธิในการลงมือเขียนร่างแรก โดยเน้นย้ำว่าเป้าหมายคือการเขียนให้ได้เนื้อหามากที่สุด ไม่ต้องกังวลเรื่องความผิดพลาด ผู้สอนอาจเปิดเพลงบรรเลงเบาๆ เพื่อสร้างบรรยากาศ

บทบาทผู้สอน เป็นต้นแบบโดยการลงมือเขียนไปพร้อมกับนักเรียน, ไม่เข้าไปรบกวนสมาธิของนักเรียน ยกเว้นกรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือจริง ๆ

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงแก้ไข (Revising)

กิจกรรม "วงวิจารณ์สร้างสรรค์" (Constructive Peer Review Circle)

วิธีการ ให้นักเรียนจับคู่หรือกลุ่ม 3-4 คน แลกเปลี่ยนงานเขียนร่างกัน ผู้สอนเตรียม "แบบฟอร์มให้ข้อมูลป้อนกลับ" ที่มีคำถามชี้นำในเชิงมหภาค เช่น "ประเด็นหลักของผู้เขียนคืออะไร?" "ย่อหน้าใดที่น่าสนใจที่สุด เพราะอะไร?" "ส่วนไหนที่อ่านแล้วยังสับสน?" เน้นการให้คำชมก่อน (Praise) แล้วตามด้วยคำถาม (Question) และข้อเสนอแนะ (Suggestion)

บทบาทผู้สอน อธิบายกติกาและเป้าหมายของการวิจารณ์, สาธิตวิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับที่ดี, และดูแลให้การสนทนาเป็นไปอย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 การตรวจทาน (Editing)

กิจกรรม "คลินิกตรวจแก้ภาษา" (Editing Clinic)

วิธีการ จัดกิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้ โดยแต่ละฐานเน้นทักษะการตรวจแก้ที่ต่างกัน เช่น ฐานตรวจการสะกดคำ, ฐานตรวจเครื่องหมายวรรคตอน, ฐานตรวจโครงสร้างประโยค อาจให้นักเรียนใช้ปากกาสีต่างกันในการตรวจแก้แต่ละประเด็น

บทบาทผู้สอน ทำหน้าที่เป็น "ผู้เชี่ยวชาญ" ประจำคลินิก ให้คำปรึกษาในประเด็นที่นักเรียนยังมีข้อสงสัย

ขั้นที่ 5 การนำเสนอหรือเผยแพร่ (Publishing)

กิจกรรม "เทศกาลงานเขียน" (Writing Festival)

วิธีการ จัดกิจกรรมในรูปแบบนิทรรศการ ให้นักเรียนนำผลงานเรียงความฉบับสมบูรณ์มาจัดแสดงบนบอร์ด หรือจัด "มุมนักเขียน" (Author's Corner) ให้นักเรียนที่อาสาสมัครได้อ่านผลงานของตนเองให้เพื่อนๆ และครูฟัง อาจเชิญผู้ปกครองหรือนักเรียนชั้นอื่นมาร่วมชมผลงานด้วย

บทบาทผู้สอน เป็นผู้จัดงาน, ผู้ให้กำลังใจ, และร่วมเฉลิมฉลองความสำเร็จของนักเรียน

2. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป

การสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการเรียนรู้อาจให้เกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทครั้งสำคัญ

บทบาทผู้สอน จากเดิมที่เป็น "ผู้ประเมิน" (Evaluator) และผู้คุมอำนาจในชั้นเรียนแต่เพียงผู้เดียว จะต้องเปลี่ยนมาเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Facilitator), "ผู้ให้คำปรึกษา" (Coach/Advisor), และ "ผู้เรียนรู้ร่วมกัน" (Co-learner) ผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจ ซึ่งนักเรียนกล้าที่จะเสี่ยงและแบ่งปันงานเขียนที่ยังไม่สมบูรณ์ของตน

บทบาทผู้เรียน จากเดิมที่เป็น "ผู้รับ" (Recipient) ที่รอรับความรู้และคำสั่งจากครู จะต้องเปลี่ยนมาเป็น "ผู้เขียนที่กระตือรือร้น" (Active Writer) ที่เป็นเจ้าของงานเขียนและความคิดของตนเอง ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ที่จะตัดสินใจ, แก้ปัญหา, และรับผิดชอบต่อการพัฒนางานเขียนของตนเอง รวมถึงเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

3. แนวทางการประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวทางเน้นกระบวนการ

การประเมินผลไม่ควรจำกัดอยู่แค่การให้คะแนนงานเขียนชิ้นสุดท้าย แต่ควรสะท้อนปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับ "กระบวนการ" ด้วย แนวทางการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่

การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) ให้นักเรียนรวบรวมงานเขียนตลอดทั้งภาคเรียนไว้ในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งอาจประกอบด้วย

แผนที่ความคิด หรือโครงเรื่อง (จากขั้น Pre-writing)

งานเขียนร่างฉบับแรก (First Draft) ที่มีร่องรอยการแก้ไข

แบบฟอร์มการวิจารณ์งานของเพื่อน (Peer Review Sheet)

งานเขียนฉบับสมบูรณ์ (Final Version)

บทสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection Paper) ที่นักเรียนเขียนอธิบายว่าได้เรียนรู้
อะไรจากกระบวนการเขียนชิ้นนั้นๆ

การประเมินจากแฟ้มสะสมงานช่วยให้ผู้สอนเห็นพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน
และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเอง (Self-assessment)

การใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

ผู้สอนควรสร้างและชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจนก่อนที่นักเรียนจะเริ่มเขียน
Rubric ที่ดีควรแยกประเมินในมิติต่างๆ เช่น เนื้อหาและความคิดสร้างสรรค์, การจัดลำดับ, การใช้ภาษา
, และกลไกทางภาษา (การสะกดคำ, วรรคตอน)

การใช้ Rubric ทำให้การประเมินมีความโปร่งใสและเป็นรูปธรรม นักเรียนจะเข้าใจว่า
งานเขียนที่ดีมีลักษณะอย่างไร และจะพัฒนางานของตนเองในด้านใด

การให้คะแนนการมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ผู้สอนอาจพิจารณาให้คะแนนสำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การระดม
สมอง, การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่เพื่อนอย่างสร้างสรรค์, และการปรับปรุงแก้ไขงานตามข้อเสนอแนะ

วิธีนี้เป็นการส่งสัญญาณให้นักเรียนเห็นว่า "ความพยายาม" และ "กระบวนการ" ก็ม
ีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า "ผลลัพธ์"

สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

1. สรุปผลการศึกษา

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า แนวทางการสอนเขียน
แบบเน้นกระบวนการ (Process-Based Writing Approach) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงในการ
พัฒนาทักษะการเขียนเรียงความและทักษะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนมุมมอง
จากการให้ความสำคัญกับ "ผลผลิต" (Product) ที่สมบูรณ์แบบเพียงอย่างเดียว มาสู่การให้ความสำคัญ
กับ "กระบวนการ" (Process) ที่ผู้เรียนใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนางานเขียนของตนเอง แนวทางนี้

ประกอบด้วยขั้นตอนที่เชื่อมโยงและเกิดซ้ำได้ (Recursive) 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการเขียน, การลงมือเขียนร่าง, การปรับปรุงแก้ไข, การตรวจทาน, และการนำเสนอเผยแพร่

การประยุกต์ใช้แนวทางนี้ในชั้นเรียนส่งผลดีหลายประการ

1. ด้านผู้เรียน ช่วยลดความวิตกกังวลในการเขียน, เสริมสร้างความมั่นใจ, พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา, ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมการวิจารณ์งาน, และสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการเขียนในฐานะเครื่องมือแห่งการค้นพบตนเอง
2. ด้านผู้สอน เปลี่ยนบทบาทจากผู้พิพากษามาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ให้คำปรึกษา ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียน และได้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน
3. ด้านผลงานเขียน งานเขียนที่ผ่านกระบวนการเหล่านี้มักจะมีเนื้อหาที่ลุ่มลึก, มีโครงสร้างที่เป็นระบบ, และมีความสมบูรณ์มากกว่างานเขียนที่ทำเสร็จในครั้งเดียว

2. การอภิปรายผล

แม้ว่าแนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการจะมีข้อดีมากมายดังที่กล่าวมา แต่การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จก็มีความท้าทายอยู่เช่นกัน ประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายเพิ่มเติมมีดังนี้

ประเด็นด้านเวลาและการบริหารจัดการชั้นเรียน แนวทางนี้ใช้เวลามากกว่าการสอนแบบดั้งเดิมอย่างเห็นได้ชัด การที่นักเรียนจะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ หลายครั้ง ตั้งแต่การร่างไปจนถึงการแก้ไข อาจไม่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรที่จำกัดด้วยเวลา ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการเวลาอย่างรัดกุม อาจต้องมีการปรับลดจำนวนชิ้นงานลง แต่เพิ่มความลุ่มลึกในแต่ละชิ้นงานแทน ดังที่ Donald Graves (1983) ได้เสนอแนะไว้ว่า การเขียนงานที่มีคุณภาพเพียงไม่กี่ชิ้น ย่อมดีกว่าการผลิตงานที่ไม่มีคุณภาพออกมาจำนวนมาก

ประเด็นด้านทักษะของผู้สอน การสอนแบบเน้นกระบวนการเรียกร้องทักษะจากผู้สอนสูงกว่าเดิม ผู้สอนไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ด้านภาษา แต่ยังต้องมีทักษะในการตั้งคำถามชี้แนะ, การให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสร้างสรรค์, และการบริหารจัดการกิจกรรมกลุ่ม (เช่น Peer Review) ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะเหล่านี้อาจต้องอาศัยการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นด้านการยอมรับของผู้เรียน ผู้เรียนบางคนที่คุ้นเคยกับการเรียนแบบดั้งเดิม (ครูบอก-นักเรียนทำ) อาจรู้สึกไม่คุ้นชินและต่อต้านแนวทางที่ให้อิสระและความรับผิดชอบแก่ตนเองมากขึ้นในช่วงแรก พวกเขาอาจไม่เห็นความสำคัญของการเขียนร่างหลายๆ ฉบับ หรือรู้สึกอึดอัดใจที่จะต้อง

ให้เพื่อนวิจารณ์งานของตน ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและค่อยๆ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในชั้นเรียนให้เป็น "ชุมชนแห่งการเรียนรู้" ที่ปลอดภัยและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความท้าทายดังกล่าว แต่คุณค่าที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในการสอนเขียนนั้นมีน้ำหนักมากกว่าอย่างยิ่ง การนำแนวทางนี้มาปรับใช้ในบริบทการศึกษาไทยจะช่วยแก้ปัญหา "การเขียนตามคำสั่ง" และส่งเสริมให้ผู้เรียนกลายเป็น "นักเขียน" ที่คิดเป็น ทำเป็น และสามารถใช้การเขียนเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากผลการศึกษาและการอภิปรายผลข้างต้น บทความนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปพัฒนาต่อยอดในมิติต่างๆ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการบริหารสถานศึกษา

1. **การปรับปรุงหลักสูตร** ผู้มีส่วนกำหนดนโยบายด้านการศึกษาควรพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการสอนภาษาไทยให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยลดการเน้นปริมาณชิ้นงาน และเพิ่มการเน้นคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้การเขียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนตามแนวทางเน้นกระบวนการได้อย่างเต็มที่

2. **การพัฒนาวิชาชีพครู** ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) อย่างสม่ำเสมอในหัวข้อการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ, เทคนิคการให้ข้อมูลป้อนกลับ, และการประเมินตามสภาพจริง เพื่อสร้างความมั่นใจและพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้แก่ผู้สอน

3. **การสนับสนุนทรัพยากร** สถานศึกษาควรสนับสนุนทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดหาสื่อเทคโนโลยีสำหรับการเขียนร่วมกัน (เช่น Google Docs), การสร้างพื้นที่หรือมุมให้นักเขียนในห้องสมุด, และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดพิมพ์ผลงานของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนเพื่อการนำไปใช้

1. **เริ่มต้นจากสิ่งเล็ก ๆ (Start Small)** ผู้สอนที่ยังไม่คุ้นเคยกับแนวทางนี้ สามารถเริ่มต้นโดยการทดลองนำกระบวนการบางขั้นตอนไปใช้กับหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ก่อน เช่น เริ่มจากการเพิ่มกิจกรรม Peer Review เข้าไปในคาบเรียน หรือทดลองใช้แฟ้มสะสมงานกับงานเขียนเพียงหนึ่งชิ้น

2. สร้างวัฒนธรรมในชั้นเรียน ผู้สอนควรใช้เวลาในช่วงต้นภาคเรียนเพื่อสร้างข้อตกลงและบรรยากาศของ "ชุมชนนักเขียน" ที่เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะแบ่งปันและรับฟังความคิดเห็น

3. เป็นต้นแบบที่ดี (Be a Model) ผู้สอนควรแสดงให้เห็นว่าตนเองก็เป็นนักเขียนคนหนึ่งเช่นกัน โดยอาจแบ่งปันกระบวนการเขียนของตนเอง, รางงานเขียนไปพร้อมกับนักเรียน, หรือนำงานเขียนของตนเองมาให้นักเรียนช่วยวิจารณ์ ซึ่งจะช่วยเหลือระยะห่างระหว่างครูกับนักเรียน และสร้างแรงบันดาลใจได้เป็นอย่างดี

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อศึกษาผลของการใช้แนวทางการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการในบริบทของห้องเรียนไทยในระดับชั้นต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์และพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนไทย

2. การวิจัยเปรียบเทียบ ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการกับการสอนแบบดั้งเดิม โดยวัดผลทั้งในด้านคุณภาพของงานเขียน, ทักษะการเขียน, และความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์

3. การวิจัยด้านการบูรณาการเทคโนโลยี ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ (เช่น แพลตฟอร์มการเขียนออนไลน์, โปรแกรมช่วยตรวจไวยากรณ์) ในการสนับสนุนแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเขียน เพื่อพัฒนาแนวทางการสอนที่ทันสมัยและตอบสนองต่อผู้เรียนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แชมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2560). เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา. โอเดียนสโตร์.
- วิภาวรรณ พินิจ. (2562). การสอนเขียนภาษาไทย: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สิริวรรณ ศรีพหล. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แนวการสอนแบบเน้นกระบวนการและเทคนิคแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(3), 115–127.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจนรา ชิวโชติ. (2555). การสอนเขียนภาษาอังกฤษแบบเน้นกระบวนการ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 31(5), 183–192.
- Elbow, P. (1973). *Writing without teachers*. Oxford University Press.
- Emig, J. (1971). *The composing processes of twelfth graders*. National Council of Teachers of English.
- Flower, L., & Hayes, J. R. (1981). A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication*, 32(4), 365–387.
- Graves, D. H. (1983). *Writing: Teachers and children at work*. Heinemann Educational Books.
- Murray, D. M. (1982). Teaching writing as a process not product. In T. R. Donovan & B. W. McClelland (Eds.), *Eight approaches to teaching composition* (pp. 3–17). National Council of Teachers of English.
- Raimes, A. (1983). *Techniques in teaching writing*. Oxford University Press.
- Sommers, N. (1980). Revision strategies of student writers and experienced adult writers. *College Composition and Communication*, 31(4), 378–388.
- Zamel, V. (1982). Writing: The process of discovering meaning. *TESOL Quarterly*, 16(2), 195–209.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้เขียน เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการจินตาสิต

สถานที่ติดต่อ

วารสารวิชาการจินตาสิต (ออนไลน์)

เลขที่ 31/17 ถนนร่วมใจ ตำบลกุดป่อง

อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000

E-mail: Chintasit.journal@gmail.com

โทรศัพท์ 089 622 4068

<https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit>

ISSN XXXX-XXXX (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศีลศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ โดยเริ่มดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่มาตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา ซึ่งมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม), ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน), ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน) และฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) สำหรับประเภทของบทความ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บทความวิจัย และบทความวิชาการ รับผิดชอบบทความทั้งบทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษ และมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสาร และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ ทั้งนี้ วารสารไม่มีค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์เผยแพร่

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสองท่าน โดยบทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีใช้หน่วยงานเดียวกันกับผู้พิมพ์และมีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้งนี้ จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิมพ์บทความและผู้พิมพ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา

บทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้อง ตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือ สิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับ ทศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้นิพนธ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สวณประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการจินตาสิต ตีพิมพ์เผยแพร่บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลวิจัยที่น่าเสนอผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้เขียน (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 สังกัดผู้เขียน (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

1.4 อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ
*Corresponding author, e-mail: “ผู้เขียนหลัก”

1.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

1.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

1.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้

ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วย จุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author, /Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตาม ด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.8 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.9 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี) เป็นการบอกทิศทางในการศึกษาค้นคว้า เป็นโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ช่วยให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการวางแผนการวิจัยและการนิพนธ์บทความ

1.10 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือสัตว์ (ถ้ามี) วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

1.11 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.12 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.13 ความรู้ใหม่ (New Knowledge) (ถ้ามี) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

1.14 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.15 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้เขียน (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 สังกัดผู้เขียน (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้เขียนทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

2.4 อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ *Corresponding author, e-mail: “ผู้เขียนหลัก”

2.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

2.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับการนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

2.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้อง ที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุล

ผู้พิมพ์ด้วย จุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตาม ด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

2.8 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับ เป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา เสนอผลการศึกษาที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการศึกษา ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม มีนำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

2.9 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หากมีข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา

2.10 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจินตาสิตต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit> ตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนดเป็นไฟล์เวิร์ด (Word file) เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ A4 โดยให้ใช้ไฟล์ดาวน์โหลดจากรูปแบบบทความ (Article Format) ที่วารสารกำหนดเท่านั้น

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาบทความในทุกส่วนจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เท่านั้น

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Niramit AS พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ เป็นส่วนของรายละเอียดตามที่วารสารกำหนดเพื่อความชัดเจนของการศึกษา และอ้างอิงสำหรับผู้สนใจ

1.5 ชื่อเรื่อง ทั้งชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้เขียนทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 1 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ชื่อผู้เขียนแต่ละคนคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตำแหน่งชิดขอบด้านขวากระดาษได้ชื่อเรื่อง

1.7 สังกัดผู้เขียนและผู้เขียนหลัก ให้เขียนไว้ด้านใต้ชื่อผู้เขียน ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้เขียน ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ ด้วย รวมถึงระบุผู้เขียนหลัก (Corresponding Author) มีเครื่องหมาย * กำกับไว้บนนามสกุลผู้เขียน เพื่อระบุอีเมลสำหรับติดต่อประสานงาน ตำแหน่งชิดขอบขวากระดาษโดยระบุได้ชื่อผู้เขียน

1.8 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.9 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.10 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุดำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.11 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.12 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุนามเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.13 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง (กรณีที่เกิดขึ้น อยู่ในดุลยพินิจของบรรณาธิการ เป็นกรณีๆไป)

1.14 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยเป็นการอ้างอิง แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,Year of

Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al./ (Year of Publication) หรือ (Author/et al./Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือ แผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดขวา	ตัวธรรมดา
หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดขวา	ตัวธรรมดา
Corresponding Author	16	ชิดขวา	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้			

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หากการอ้างอิงเอกสารเป็น ภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบ			
จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงทำบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 1 คน ให้ใส่ชื่อผู้พิมพ์ให้ครบทุกคน โดยคั่นด้วยจุลภาค (,) ระหว่างผู้ นามสกุล แล้วตามด้วยคำว่า “และ” ในภาษาไทย หรือตามด้วยคำว่า “&” ในภาษาอังกฤษ ก่อนผู้พิมพ์คน สุดท้าย โดยจัดเรียงตามพยางค์ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงทำบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้พิมพ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อ เอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้พิมพ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการ อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย และชื่อผู้พิมพ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงทำบทความ

3.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์

3.1.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

1) ผู้แต่ง 1 คน

ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname./Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี. (2560). การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. บริหารศาสตร์.
Mertens, D. M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). Sage.

2) ผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ/สกุล, /และชื่อ/สกุล. / (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่). /สำนักพิมพ์. / (URL) (ถ้ามี)
Surname, /Name, /& Surname, /Name. / (Year of Publication). / Title / (Edition). / Publisher. / (URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, และ เสกสรรค์ สนวา. (2562). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*. สำนักพิมพ์สถาบันวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.

ไพบรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา, และ ชูจิต ตรีรัตนพันธ์. (2560). *การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). <http://resource.tcdc.or.th/ebook/Design.Thinking.Learning.by.Doing.pdf>

Svendsen, S., & Løber, L. (2020). *The big picture/Academic writing: The one hour guide* (3rd digital ed.). Hans Reitzel Forlag. [https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-\(i-bog\)-i-bog-53615-9788741280615](https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-(i-bog)-i-bog-53615-9788741280615)

3) ผู้แต่ง 3 คน

ชื่อ/สกุล, /ชื่อ/สกุล, /และชื่อ/สกุล. / (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่). /สำนักพิมพ์. / (URL) (ถ้ามี)
Surname, /Name /, Surname, /Name, /& Surname, /Name. / (Year of Publication). / Title / (Edition). / Publisher. / (URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน, และ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2564). *รัฐศาสตร์ แนวคิดพื้นฐานสู่การปฏิบัติในยุคดิจิทัล*. โฟร์เพซ.

Ary, D., Jacobs, L. C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A. (2018). *Introduction to research in education*. Cengage Learning.

3.1.2 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล. / (ปีพิมพ์). /ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่). /สำนักพิมพ์. / <https://doi.org/เลข DOI>
Surname, /Name. / (Year of Publication). / Title / (Edition). / Publisher. / <https://doi.org/DOI number>

ตัวอย่าง

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2nd ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000168-000>

3.2 วารสาร

1) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า.
Surname,/Name./(Year of Publication)/Article title./Journal name,/Year number(Issue
number),/Page number.

ตัวอย่าง

ณัฐวดี บุญครอง, อธิมาตร เพิ่มพูน, และวันชัย สุขตาม. (2565). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดตั้ง
วิสาหกิจ ชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านทุ่งโก. *วารสารการบริหารการปกครองและ
นวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(1), 27-40.

Chawla, L. (1994). Editor's note. *Children's Environment*, 2(11), 3. Sillick, T. J., & Schutte, N. S.
(2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early parental
love and adult happiness. *E-Journal of Applied Psychology*, 2(2), 38-48.
<http://ojs.lib.swinedu.au/index.php/ejap>

2) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า./<https://doi.org/เลข DOI>
Surname,/Name./(Year of Publication)/Article title./Journal name,/Year number(Issue
number),/Page number./<https://doi.org/DOI number>

ตัวอย่าง

ปรเมษฐ์ ลีจันทา, วีรพงษ์ นิทะรัมย์, และ อลิสา สุวรรณัง. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาชุมชนหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 บ้านใหม่ ตำบลตระแสง อำเภอมือง
สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(1), 45-56.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.4>

Herbst-Damm, K. L., & Kulik, J. A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival
times of terminally ill patients. *Health Psychology*, 24, 225-229.
<https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3.3 หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล/(ปี,วันที่/เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า/(URL) (ถ้ามี)
Surname,/Name./(Year,/Date/Month). Column name./Newspaper name,/Page number./(URL) (if
any)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวิธส์ว่าไรต์: 'สื่อพิพธิภันท์' เชื่อมยุคสมัย เข้าถึงด้วย
'มิติ ใหม่' อินเทอร์เน็ต. *เติลนิวิธส์*, 4. [http://lib.edu.chula.ac.th/
fileroom/cu_formclipping/drawer006/general/data0013/00013005.pdf](http://lib.edu.chula.ac.th/fileroom/cu_formclipping/drawer006/general/data0013/00013005.pdf)

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com>

3.4 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

1) วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ
วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.
Surname,/Name./(Year published)./Thesis title/[Unpublished doctoral dissertation or Unpublished
master's thesis]./University name.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนุญ รุ่งเรือง. (2561). บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Jung, M. S. (2014). *A structural equation model on core competence of nursing students*
[Unpublished doctoral dissertation]. Choong–Ang University.

2) วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, /ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL
Surname,/Name./(Year published)./Thesis title/[Doctoral dissertation or Master's thesis, /University
name]./Website name./URL

ตัวอย่าง

วรารณณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้
เทคนิคการละคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn
University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>

Ata, A. (2015). *Factor effecting teacher–child communication skill & self–efficacy beliefs: An
investigation on preschool teachers* [Master's thesis, Middle East Technical University].
Middle East Technical University Library.

<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12619101/index.pdf>

3.5 รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี Proceedings

ชื่อ/สกุล./ (ปี)./ชื่อบทความ./ในชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)./ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)./ฐานข้อมูล./https://doi.org/เลข DOI (ถ้ามี) หรือ (URL) (ถ้ามี)
Surname./Name./ (Year)./Article title./In/Editor's name/(Editor)./Conference topic title./Conference name/(Page number)./Database./https://doi.org/DOI number (if any) or (URL) (if any)

ตัวอย่าง

ภัทราภรณ์ แก้วกุล, ณัฐปภัสร จลาตมาก, และ อภิชากร ดวงแขเพ็ญศิริกุล. (2563). รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารประเพณีประดอกเปรี้ยวแค บำนาจารย์อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์. ใน จิรายุ ทรัพย์สิน (บ.ก.), *New Normal New Life : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสืบสานอัตลักษณ์สร้างสรรค์ภูมิปัญญาสู่การพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชา*. การประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 3 (น. 815-524). คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-108). Springer-Verlag. https://doi.org/ 10.1007/978-3-540-74607-2_9

3.6 รายงาน

1) รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./ (URL) (ถ้ามี)
Agency name./ (Year published)./Title./Publisher./ (URL) (if any)

ตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. 21 กันยายน.

https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc_annual_report_2561.pdf

National Cancer Institute. (2019). *Taking time: Support for people with cancer* (NIH Publication No. 18-2059). U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health. https://www.cancer.gov/publications/patient-education/takingtime.pdf

2) รายงานที่จัดทำโดยผู้เขียนรายบุคคลสังกัดหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อ/สกุล./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./ (URL) (ถ้ามี)
Surname./Name./ (Year published)./Title./Publisher./ (URL) (if any)

ตัวอย่าง

สุมาลี ตั้งคณานุรักษ์, อรทัย วิมลโนธ, และ เกรียงไกร นะจร. (2559). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ การควบคุมและควมมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). *A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through third grade.* Vanderbilt University, Peabody Research Institute.

3.7 เว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

Surname./Name./(Year,/Day/Month published)./Article title./Website name./URL

ตัวอย่าง

เอนอชฌา วัฒนบุรณนท. (2554, 27 เมษายน). *การจัดการเรียนรู้อุซซศึกษา.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulapedia). <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title=การจัดการเรียนรู้อุซซศึกษา>
Centers for Disease Control and Prevention. (2018, August 22). *Preventing HPV associated cancers.* https://www.cdc.gov/cancer/hpv/basic_info/prevention.htm

3.8 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย./(ปี,/วัน/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./หน้า/เลขหน้า.

Legal name./(Year,/Day/Month)./Government Gazette./Volume/Volume number/Section/Section number./Page/Page number.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1-18.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ).* เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24-31.

หมายเหตุ : ที่มาของรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(สิงหาคม 2564). การอ้างอิงสารสนเทศตาม “Publication Manual of the American

Psychological Association” (7th Edition). Thaijo. <https://so02.tci>

[thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/153329/111738](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/153329/111738)

เทมเพลต สำหรับบทความวิจัย

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

และ[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

And [หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด],

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

[ดับเบิลคลิกเพื่อเพิ่มกรอบรูปภาพ]

รูปที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การวิเคราะห์ข้อมูล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ผลการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo
DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo
DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo
DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo
DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo	DisplayText cannot span mo

ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

สรุปและอภิปรายผล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่1]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่2]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2]

และ[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

[หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทยผู้เขียนคนที่3]

And [หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3]

*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด],

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่1ปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะกล่าวถึง]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่2วิเคราะห์ข้อมูล/การโต้แย้งข้อเท็จจริง/การถกเถียง/การใช้เหตุผล/ใช้หลักฐานข้ออ้าง]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

DisplayText cannot span more	DisplayText cannot span more	DisplayText cannot span more
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)		

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่3เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทสรุป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

แบบฟอร์มการส่งบทความ

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

วารสารวิชาการจินตาสิต
(กรุณาส่งมาพร้อมกับบทความ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

หน่วยงาน.....คณะ.....

ขอส่งบทความ ☐ ภาษาไทย ☐ ภาษาอังกฤษ

ประเภท ☐ บทความวิจัย (Research Paper) ☐ บทความวิชาการ (Academic Paper)

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

.....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

.....

.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

.....

Keywords (ภาษาอังกฤษ)

.....

ที่อยู่ติดต่อ เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร..... E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยลงพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอ เพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารอื่น การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าได้รับทราบและยอมรับข้อกำหนดและ
นโยบายการพิจารณาตีพิมพ์บทความของวารสารวิชาการจินตาสิตแล้ว

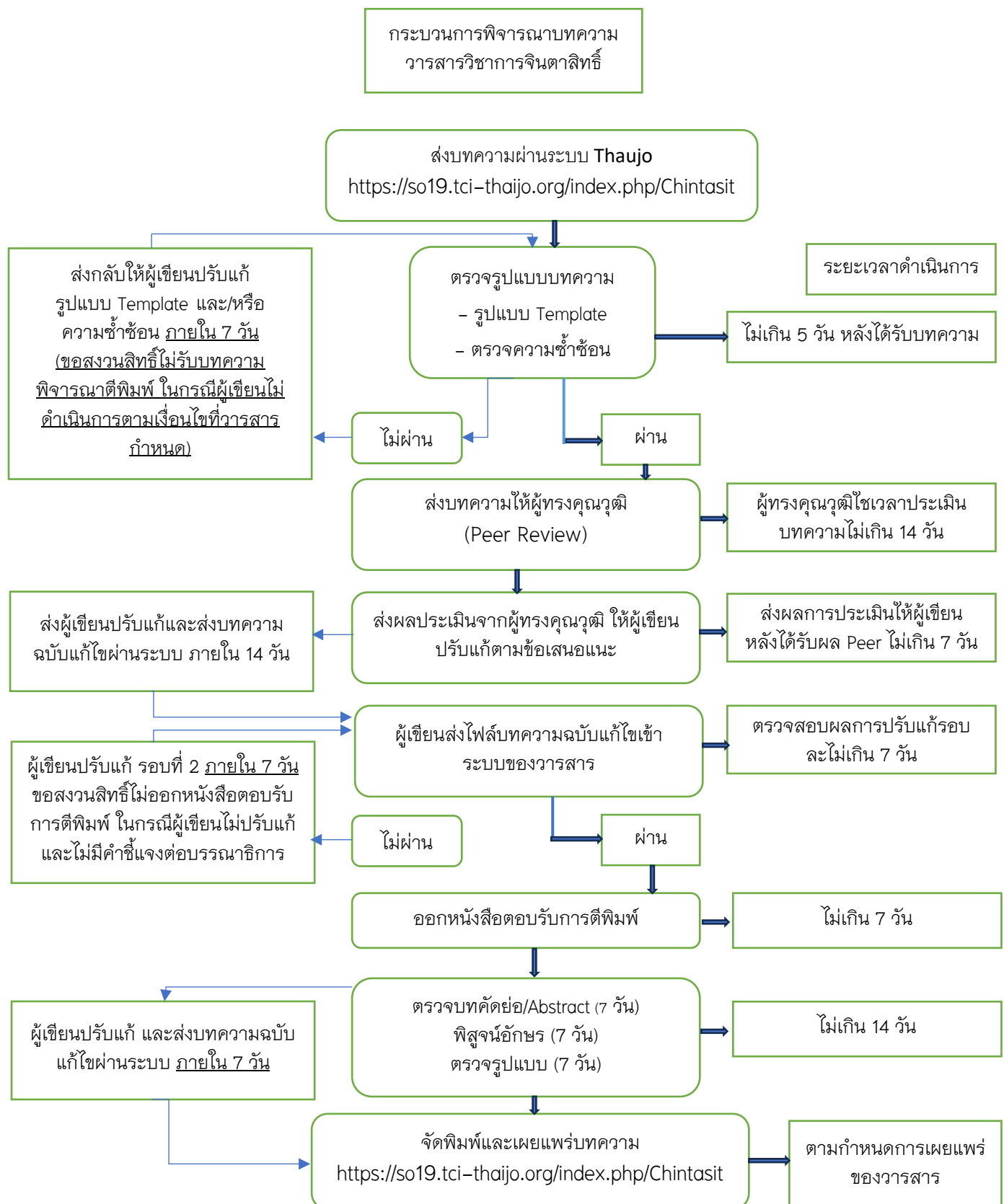
โปรดระบุ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ลงนาม.....

(.....)

ขั้นตอนการทำงานของวารสาร

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้นิพนธ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1 – 6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)

กระบวนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจินตาสิต ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit>
2. การตรวจสอบรูปแบบบทความเบื้องต้นโดยกองบรรณาธิการ (1 สัปดาห์):
บทความที่ถูกส่งเข้ามาจะได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์โดยกองบรรณาธิการ ดังนี้
 - รูปแบบการจัดหน้า
 - การใช้ภาษา
 - การคัดลอกเลียนแบบ (ไม่เกินร้อยละ 25)
 - ความเพียงพอและความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการอ้างอิง
 - รูปแบบการเขียนอ้างอิง
 - ความซ้ำซ้อน

หากบทความดังกล่าวมีรูปแบบไม่เป็นไปตามที่วารสารฯ กำหนด หรือมีอัตราการซ้ำซ้อนสูงกว่าที่วารสารฯ กำหนด กองบรรณาธิการจะไม่รับบทความดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาซึ่งจะแจ้งผู้ประพันธ์ให้รับทราบต่อไป

3. ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน (Peer Review) พิจารณาความถูกต้อง-เหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (1-2 สัปดาห์):

บทความที่ผ่านการพิจารณาขั้นที่ 1 แล้ว กองบรรณาธิการจะพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2-3 ท่าน เพื่อพิจารณาบทความดังกล่าวในรูปแบบ Double-Blind ก่อนดำเนินการทบทวนและจัดส่งบทความแก่ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป โดยระดับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจะประกอบด้วย

- 3.1 สมควรได้รับการตีพิมพ์ (Accept)
- 3.2 สมควรได้รับการตีพิมพ์ โดยต้องมีการปรับแก้ไขเล็กน้อย (Accept with minor revision)
- 3.3 สมควรได้รับการตีพิมพ์ โดยต้องมีการปรับแก้ไขอย่างมาก (Accept with major revision)
- 3.4 ไม่สมควรได้รับการตีพิมพ์ (Reject)

4. ส่งผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ (1-2 สัปดาห์):

เมื่อกองบรรณาธิการได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิครบถ้วนแล้ว จะดำเนินการพิจารณาและสรุปผลอีกครั้ง โดยบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องได้รับผลเป็น Accept หรือ Accept with minor revision ส่วนบทความที่ได้รับผลเป็น Accept with major revision บรรณาธิการจะเป็นผู้พิจารณาชี้ขาด และบทความที่ได้รับผลเป็น Reject จะไม่ได้รับการอนุมัติให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจินตาสิต โดยจะส่งผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ตามขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ส่งผลการประเมินให้ผู้เขียนหลังได้รับผล Peer ไม่เกิน 7 วัน

4.2 ส่งผู้เขียนปรับแก้และส่งบทความฉบับแก้ไขผ่านระบบ ภายใน 14 วัน

5. ผู้เขียนส่งไฟล์บทความฉบับแก้ไขเข้าระบบของวารสาร (1-2 สัปดาห์):

บทความที่ได้รับการอนุมัติให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกองบรรณาธิการ (ถ้ามี) โดยผู้เขียนต้องดำเนินการแก้ไขให้ครบถ้วน และชี้แจงการปรับแก้ แล้วส่งบทความที่ปรับแก้แล้ว และเอกสารชี้แจงการปรับแก้กลับมายังกองบรรณาธิการภายในเวลาที่กำหนด การพิจารณาบทความฉบับปรับแก้ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบผลการปรับแก้รอบละไม่เกิน ไม่เกิน 7 วัน

5.2 ผู้เขียนปรับแก้ รอบที่ 2 ภายใน 7 วันขอสงวนสิทธิ์ไม่ออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ ในกรณีผู้เขียนไม่ปรับแก้และไม่มีความชี้แจงต่อบรรณาธิการ

6. ออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์

เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความที่ปรับแก้แล้ว จะดำเนินการพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง หากบทความดังกล่าวได้รับการแก้ไขครบถ้วน จะรับรองการตีพิมพ์ และนำเข้าสู่กระบวนการจัดอาร์ตเวิร์คต่อไป ใช้เวลาดำเนินการไม่เกิน 7 วัน

7. ตรวจบทความย่อ/Abstract (1-2 สัปดาห์)

ก่อนดำเนินการจัดรูปเล่มเพื่อทำการเผยแพร่กองบรรณาธิการจะดำเนินการตรวจสอบบทความย่อ พิสูจน์อักษรและตรวจรูปแบบ ไม่เกิน 7 วัน และผู้เขียนปรับแก้และส่งบทความฉบับแก้ไขผ่านระบบฯ ภายใน 7 วัน

8. จัดพิมพ์และเผยแพร่บทความ

เมื่อบทความผ่านกระบวนการทั้งหมดที่วารสารกำหนดจะดำเนินการเผยแพร่ตามกระบวนการของแต่ละฉบับผ่าน วารสารวิชาการจินตาสิต